

*Értelmileg akadályozottak
képességfejlesztő
speciális szakiskolája
9-10. évfolyam*

**TANTÁRGYI RENDSZER ÉS ÓRASZÁMOK A KÖZÉPSÚLYOS ÉRTELMI
FOGYATÉKOS TANULÓK ISKOLÁI SZÁMÁRA**
Készségfejlesztő speciális szakiskola

9-10. évfolyam

Tantárgyak	az évfolyamok óraszámai	
	9.	10.
Olvasás-írás	4	4
Társadalmi ismeretek és gyakorlatok	2	2
Számolás-mérés	3	3
Szakmai előkészítő ismeretek	④	④
Életviteli és gondozási ismeretek	5	5
Szociális munkatevékenység	4	4
Ábrázolás-alkatás	2	2
Ének-zene	1	1
Testnevelés	③	③
Környezet- és egészségvédelem	2	2
Összes óraszám	30	30

A karikával jelölt óraszámok a szabadon tervezhető órászámmal megnövelt órakeretet jelentik.

A témakörök tartalmi feldolgozásánál valamint a tanulókkal szemben támasztott követelményeknél megjelenő tevékenységi szintek magyarázata:

Együttműködéssel:

A tevékenységek közben passzív közreműködő, nem ellenkezik, mozdulataival igyekszik segíteni.

Segítséggel:

A tevékenysége végzése közben a felnőtt aktív közreműködésére, segítségére, támogatására van szüksége. Részfolyamatokat önállóan is elvégez.

Irányítással:

Felnőtt felügyelete mellett, szóbeli útmutatás, tanácsadás vagy nonverbális jelek mellett végzi a tevékenységet.

Önállóan:

A felnőtt jelenlétében végzett tevékenység, de nincs verbális útmutatás.

Olvasás – írás

9-10. évfolyam

Célok:

- Alakítson ki olyan képességeket, amelyek segítik a külvilág írott információi közötti tájékozódást.
- Tegye képessé a tanulókat a megszerzett ismeretek önálló alkalmazására, a hétköznapi életben történő felhasználására.

Feladatok:

- A megszerzett ismeretek folyamatos gyakorlásával mélyítse el a tanulók kultúrtechnikai ismereteit.
- Segítse a tanulók hétköznapi életbe való minél önállóbb beilleszkedését, az információk közötti tájékozódást.
- Járuljon hozzá, hogy a szabadidő eltöltésének lehetőségei közül egyéni képességeiknek, lehetőségeiknek megfelelően tudjanak választani.

Óraszámok

	Évfolyamok	
	9.	10.
Heti óraszám	4	4
Éves óraszám	148	148

Témakörök feldolgozására javasolt órakeret

Témakörök	Évfolyamok	
	9.	10.
Beszédfejlesztés	2	2
Térorientációs gyakorlatok	2	2
Írás	40	40
Olvasás	40	40
Értő olvasás	46	46
Szabadon felhasználható	18	18

9. osztály

Cél:

- Alkalmazza azokat a képességeket, amelyek lehetővé teszik rövid szöveg olvasását, értelmezését és az írásbeli kapcsolatteremtést.

Követelmény:

- Segítséggel tudjon levelezőlapot, rövid levelet megírni.
- Segítséggel dolgozzanak fel, értelmezzenek az ifjúsági irodalom köréből egy művet.
- Irányítással figyelje a médiák által közvetített híreket, információkat.
- Képes legyen két-három egyszerű mondatot tollbamondás után leírni.
- Rövid szöveget tudjon elolvasni, próbálja meg önállóan értelmezni.

Témakör	Tartalom (munkaműveletek, tevékenységek)	Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök
Beszédfejlesztés (2 óra)	Beszédtechnika, személyi adatok gyakorlása. Mondatok tartalmi bővítése, mondatrészek nyelvtani egyeztetése. Információszerzés gyakorlása.	Beszédképesség fejlesztése.
Térorientációs gyakorlatok (2 óra)	A tanult téri helyzetek adekvát alkalmazása, megfogalmazása.	
Írás (40 óra)	Szövegírás vonalközben és segédvonalra. Mondatok másolása írottról írottra, nyomtatottról írottra. Bővített mondatos szöveg alkotása, leírása. Írásgyakorlás diktálásra, levél írása, nyomtatványok kitöltése, listák készítése.	Kifejezőképesség fejlesztése írásban.
Olvasás (40 óra)	Kép és mondat egyeztetés, mondat és mondat egyeztetés, tagmondatok összefüggéseinek felismerésével.	Kifejezőképesség fejlesztése szóban, írásban.
Értő olvasás (46 óra)	Irodalmi, történelmi szemelvények, versek olvasása, értelmezése. Gyermeklexikonok használata. Olvasás térképről, programfüzetek, újságok tanulmányozása.	Szövegértő képesség fejlesztése.

Szabadon felhasználható 18 óra

10. osztály

Cél:

- Az olvasás-írás elmeinek elsajátításával, eszközszintű alkalmazásával segítse a fiatalok szocializációját.

Követelmény:

- Segítséggel két-háromtagú szavakból alkosson egyszerű mondatokat, azokat másolja le.
- Tudja felismerni, másolni, tollbamondás után leírni az eddig tanult betűket, két betűből álló szavakat, a leírtakat, olvasottakat képpel, cselekvéssel összekapcsolni.
- Tudja a saját személyi adatait elmondani, leírni.
- Segítséggel ismerje fel az alapvető mondatfajtaikat, megfelelően használja az írásjeleket.
- Rövid meséket, élet-közeli történetek leírását elolvasni, értelmezni.
- Legyen képes egyszerű közlés megfogalmazására, leírására (képeslap, levél).
- Próbáljon egyre önállóbban tájékozódni a médiák információi között.

<i>Témakör</i>	<i>Tartalom (munkaműveletek, tevékenységek)</i>	<i>Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök</i>
Beszédfejlesztés (2 óra)	Átélt, olvasott élmények önálló megfogalmazása, elmondása a beszéd formai és tartalmi összehangolásával. Információszerzés gyakorlása. Eligazodás a mindennapi kommunikációs helyzetben, a társalgási stílus elsajátítása.	Beszédtechnika fejlesztése.
Térorientációs gyakorlatok (2 óra)	A tanult téri helyzetek önálló alkalmazása, megfogalmazása.	
Írás (40 óra)	Szövegírás vonalközbe és segédvonalra. Mondatok másolása írottról írottra, nyomtatotról írottra. Bővített mondatos szöveg alkotása, leírása. Írásgyakorlás diktálásra. Levél írása, személyi adatok írása. Nyomtatványok kitöltése, listák készítése fokozódó önállósággal .	Kifejezőképesség fejlesztése írásban.
Olvasás (40 óra)	Kép és mondat egyeztetése, mondat és mondat egyeztetés, tagmondatok összefüggéseinek felismerésével.	Kifejezőképesség fejlesztése szóban.
Értő olvasás (46 óra)	Irodalmi, történelmi szemelvények olvasása, értelmezése, versek olvasása, értelmezése. Gyermeklexikonok, ismeretterjesztő kiadványok használatának gyakorlása. Olvasás térképről, programfüzetek, újságok tanulmányozása.	Szövegértő képesség fejlesztése.

Szabadon felhasználható 18 óra

Olvasás – írás

Tanári kézikönyvek, kiadványok

1. Adamikné dr. Jászó Anna – Dr. Gósy Mária – Lénárd András: A mesék csodái
2. Antoine De Saint-Exupery: A kisherceg
Móra Kiadó
3. Arany János: Toldi
4. Danyi Istvánné: Útkereső
5. Dr. Ligeti Róbert: Az írástanulás pszichológiája
Tankönyvkiadó, 1986.
6. Dr. Paul E. Dennison – Gail E. Dennison: Észkapcsoló – Agytorna
Agykontroll GMK. Budapest
7. Esztergályos Jenő: Oktatójátékok kisiskolásoknak
OPI
8. Fazekas Mihály: Ludas Matyi
9. Hatos Gyula: Imbecillisek pedagógiája
Tankönyvkiadó, Budapest, 1987.
10. Illyés Gyuláné – Illyés Sándor – Jankovich Lajosné – Lányi Miklósne: Gyógypedagógiai
pszichológia
Akadémia Kiadó, 1987.
11. Marosits Istvánné: Útmutató a Tudod-e? és a Betűző című munkafüzetek használatához
Logopédiai GMK. Kiadó
12. Meixner Ildikó: Útmutató az Olvasás feladatlapok használatához
Tankönyvkiadó, 1987.
13. Mérei – Binét: Gyermeklélektan
Gondolat, Budapest, 1985.
14. Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
15. Móra Ferenc: Kincskereső Kisködmön
16. Nevelési és Oktatási Program
17. Orosz Sándorné: Kommunikáció (Tanári útmutató)
Calibra Kiadó, Budapest
18. Petőfi Sándor: János vitéz
19. Petőné Mérai Julianna: Szóforgató I. II.
Calibra Kiadó, Budapest

20. R. L. Atkinson – R. C. Atkinson – E. E. Smith – D. J. Ben: Pszichológia
Osiris Kiadó, Budapest, 1995.
21. Szemelvények a dyslexia köréből
Szerk.: Vassné Kovács Emőke, B. G. Gy. T. F. Budapest, 1988.
22. Tanítás a foglalkoztató iskolában
Szerk.: Hatos Gyula – Dr. Vaszkóné Radványi Katalin B. G. Gy. T. F. Budapest, 1994.
23. Tolnai Gyuláné: Olvasókönyv 1. 2. 3. 4.
Az általános iskolák számára Nemzeti Tankönyvkiadó Rt. 1991.
24. Útmutató a foglalkoztató iskola Olvasás – írás tankönyvéhez
4-5. csoport OPI. 1980.
6-7. csoport OPI. 1981.
8. csoport OPI. 1982.

Tanulói tankönyvek, segédanyagok

1. Ákombákom – Fejlesztő gyakorlatok az olvasás és íráskészség kialakításához
Tankönyvkiadó, 1991.
2. Anyanyelv és környezetismeret – az előkészítő osztály számára
Tankönyvkiadó, 1992.
3. Csabai Katalin: Lexi
Tárogató Kiadó
4. Egyéni korrekció a kisegítő iskola előkészítő osztálya számára
Tankönyvkiadó, Budapest.
5. Gyakorló anyag a pöszesség javításához
Szerk.: Vinczéné Bíró Etelka Tankönyvkiadó, 1987.
6. Írást segítő gyakorlatok 5-6 éves gyerekeknek
Szerk.: Majorné Szathmári Erzsébet Bárczi Gusztáv Általános Iskola, 1996.
7. Írólapok az írott kis- és nagybetűk vázolásához – Kis- és nagybetűs gyakorló füzetek
Apáczai Kiadó
8. Kovács Györgyné – Szebenyné Nagy Éva – Torda Ágnes: Mond ki, írd le, törd a fejed – Nyelvi fejlesztő feladatlapok a beszédjavító általános iskolák számára
Tankönyvkiadó, 1992.
9. Kovács Tibor: Dyslexia feladatlapok
10. Kovács Tibor: Olvasni és írni jó – Olvasásterápia
Debreceni Tanítóképző Főiskola, 1991.
11. Marosits Istvánné: Betűző – Betűtanuló lapok olvasni tanuló gyerekek számára
Logopédiai GMK.
12. Marosits Istvánné: Tudod-e? – Készségfejlesztő feladatlapok az olvasástanulás előkészítésére
Logopédiai GMK: Budapest.

13. Meixner – Romankovics – Romankovicsné: Írni tanulok – Írás munkafüzet az általános iskola 1 osztálya számára
Tankönyvkiadó, Budapest, 1978.
14. Meixner Ildikó: Én is tudok olvasni – Olvasólapok, feladatlapok
Tankönyvkiadó, 1987.
15. Meixner Ildikó: Játékház – Feladatlapok I. II. és Képes olvasókönyv I. II.
Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
16. Montágh Imre: Mondd ki szépen
Móra Kiadó, 1987.
17. Olvasás – Írás tankönyv a foglalkoztató iskolák számára 4. 5. 6. 7. 8. osztály
Tankönyvkiadó, Budapest.
18. Orosz Sándorné: Kommunikáció – Feladatgyűjtemény 9-12 éveseknek
Calibra Kiadó, Budapest.
19. Petőné Mérai Julianna: Te is tudod? – Szóforgató I. II. munkafüzetek
Calibra Kiadó, Budapest.
20. R. Kárádi Rita: Varázsceruza óvodásoknak 1. 2.
Aquila Kiadó
21. Szabóné Zavaczki Andrea – Zavaczki Gabriella: Betűmánia I. II.
22. Színezd ki ... és rajzolj te is – Íráskészséget fejlesztő feladatlapok gyűjteménye 4-7 éveseknek
Göncöl Kiadó
23. Tolnai Gyuláné: Írásfüzet I. II. – az általános iskola 1 osztály számára
Tankönyvkiadó, Budapest, 1991.

Olvasás - írás

9-10. évfolyam

Tananyagok

- Írásvetítő, állvány, vászon
- Magnetofon
- Hangkazetták
- Lemezjátszó
- Hanglemezek
- Finommotorikát és vizuomotoros fejlődést segítő bármilyen anyag, eszköz
- Hívóképek
- Applikációk
- ABC tábla (kis- és nagybetűs)
- Betűkártya
- Szókártya
- Betűsín
- Diavetítő, diafilmek
- Videó, videofilmek
- Vázoló lapok
- Gyengén látó füzetek
- Ceruzafogó
- Oktatótáblák: Mesesorozatok táblái (Nodus Kiadó)
- Hang- és szóképek készletben (Nodus Kiadó)

Társadalmi ismeretek és gyakorlatok

9-10. évfolyam

Célok:

- Bővítse a tanuló azon ismereteit, melyek elősegítik a társadalomba való beilleszkedést.
- Nyújtson olyan gyakorlati ismereteket, melyek megkönnyítik a tanulónak a környezeti és társadalmi elvárásoknak való megfelelést.
- Nyújtson olyan ismereteket, melyek a tanuló képességeinek kibontakozásával elősegítik, hogy teljesebb életet élhessen.

Feladatok:

- Tegye lehetővé, hogy minél több gyakorlati tapasztalatot szerezhessen a szolgáltató és közintézmények használatában.
- Gyakorolhassa a tanult viselkedési és magatartási formáit egyéni képességeinek, és a társadalom elvárásainak megfelelően.
- Szituációs helyzetgyakorlatokban gyakorolhassa a köznapi életben adódó cselekvést.
- A beszédfejlesztés tantárgy keretein belül tanult ismereteit gyakorolja, mélyítse el és fejlessze készség szintre.

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök:

- Nonverbális kommunikáció
- Aktív szókincs fejlesztése
- Nyelvi kifejezőképesség
- Tartós figyelem, emlékezet
- Szelektív figyelem
- Orientációs képesség
- Tájékozódó képesség
- Lényeges jegy kiemelő képesség
- Analógiás gondolkodóképesség
- Összehasonlító képesség
- Összefüggések felfedezése
- Összefüggő beszéd fejlesztése
- Mondatalkotási készség fejlesztése, nyelvi szabályok tudatosítással

Óraszámok

	Évfolyamok	
	9.	10.
Heti óraszám	2	2
Éves óraszám	74	74

Témakörök feldolgozására javasolt órakeret

<i>Témakörök</i>	<i>Évfolyamok</i>	
	<i>9.</i>	<i>10.</i>
Személyi adatok	6	6
Vásárlási gyakorlatok	6	6
Közlekedés	6	6
Ünnepek	8	8
Szociális és társadalmi szituációs gyakorlatok	10	10
Társas kapcsolatok	10	10
Előkészület a felnőtt életre	10	10
Lakóhelyismeret	8	8
Szabadon felhasználható	10	10

9. osztály

Cél:

- A tanulót tegye képessé arra, hogy ismerje és tartsa be az együttélés szabályait, közösségi szokásokat fogadjon el, töltsé értelmesen szabadidejét.

Követelmény:

- Szerezzen ismereteket a párkapcsolatok pozitív és negatív vonatkozásairól.
- Párkapcsolataiban próbálja meg a pozitív értékeket előnyben részesíteni.
- Ismerje a falu, város, főváros közötti különbségeket, lakóhelye főbb nevezetességeit.
- Tudja országának, hazájának nevét, ismerje a nemzeti jelképeket.
- Konfliktushelyzetben próbálja meg a begyakorolt technikák közül a megfelelőt kiválasztani. Alkalmazkodjon a különféle élethelyzetekhez.
- Tudja mi a munka.
- Alakuljon pozitív irányba a munkához való viszonya.

<i>Témakör</i>	<i>Tartalom (munkaműveletek, tevékenységek)</i>
Személyi adatok (6 óra)	Az eddigi adatok folyamatos gyakorlása. A tágabb családtagok, rokonsági fokok megnevezése, irányítással .
Vásárlási gyakorlatok (6 óra)	Az áruházak, bevásárlóközpontok áruosztályai, áruféleségek szerinti felosztásának használata.
Közlekedés (6 óra)	A megismert közlekedési eszközök menetrendjének tanulmányozása. Az önálló közlekedés gyakorlása, irányítással .
Ünnepek (8 óra)	A hazafiasság fogalmának kialakítása. Az ünnepi alkalmakra aló megfelelő öltözék kiválasztása egyre önállóbban .
Szociális és társadalmi szituációs gyakorlatok (10 óra)	A szabadidő eltöltésének, szintereinek egyre fokozódó önállósággal való megválasztása. Konfliktushelyzet kezelési minták: veszekedés, verekedés, lopás. Káros szenvedélyek: ital, cigaretta, kábítószer fogalmának megismertetése. Alkalmazkodás különféle élethelyzetekhez: betegség, öröm, bánat, irányítással .
Társas kapcsolatok (10 óra)	Önismeret, önkontroll formálása. Párkapcsolat fogalmának kialakítása, barátság, szerelem, irányítással .
Előkészület a felnőtt életre (10 óra)	Munka védőmunkahelyeken, szociális foglalkoztatásban. A segítő szervezetek megismertetése. ÉNO, ÉFOÉSZ, Vöröskereszt, Szakszervezet, Önkormányzat. A pénz beosztásának további gyakorlása, irányítással .
Lakóhelyismeret (8 óra)	Irányítással a főváros és a lakóhely nevezetességeinek megismerése. Ismerkedés térképen a szomszédos országokkal.

10. osztály

Cél:

- Elemi szinten fejlessze ki azt a tevékenységet, amivel önállóan vagy kevés segítséggel tudja megoldani apróbb ügyeit, segítséggel használja a különböző közintézményeket.

Követelmény:

- Baráti, szerelmi kapcsolataiban ismerje a helyes magatartási és viselkedési formákat.
- Szerezzen ismereteket jövőbeli munkalehetőségeiről, ismerje és igyekezzen betartani a munkavédelmi és balesetvédelmi szabályokat.
- Legyenek alapvető ismeretei a pénz beosztásáról, segítséggel vegye igénybe a segítő szervezeteket.
- Legyenek elemi földrajzi ismeretei Magyarországról és az ország, hazá fogalmáról.
- Képességeinek megfelelően ismerje és használja saját személyi adatait, közvetlen környezetéről legyenek információi.
- Fokozódó önállósággal vegyen részt a közlekedésben, a szabályok betartásában.
- Ismerje a legfontosabb ünnepeket, azok jelentőségét, a hozzá kapcsolódó szokásokat, alkalmazza a tanult viselkedési formákat. Legyen tájékozott a szolgáltató és közintézmények között, ismerje és egyre nagyobb önállósággal vegye igénybe szolgáltatásaikat.
- Alakuljon ki igénye a szabadidő hasznos és kulturált eltöltéséhez.

<i>Témakör</i>	<i>Tartalom (munkaműveletek, tevékenységek)</i>
Személyi adatok (6 óra)	Saját és családi adatok, rokonsági kapcsolatok használatában önállóságra való törekvés.
Vásárlási gyakorlatok (6 óra)	Irányítással: Gazdaságos pénzfelhasználás. Listakészítés, a saját igény felmérésének megtervezése segítséggel .
Közlekedés (6 óra)	Fokozódó önállósággal: Közlekedési szabályok, lámpák, eszközök adekvát használata. A jegy- és bérlet megváltásának és az önálló közlekedésnek a gyakorlása.
Ünnepek (8 óra)	Nemzeti ünnepek (történelmi háttér ismerete, egyházi ünnepek) és a hozzájuk kapcsolódó szokások egyre önállóbb alkalmazása. Egyre önállóbban: Családi és társadalmi ünnepekhez kapcsolódó hagyományok, szokások alkalmazása. Megfelelő viselkedési, öltözködési formák.
Szociális és társadalmi szituációs gyakorlatok (10 óra)	Egyre önállóbban: A szabadidő hasznos eltöltésének szinterei. A tanult intézmények és funkcióinak ismerete. Konfliktushelyzetben való viselkedés gyakorlása. A káros szenvedélyek ismerete, azokhoz való helyes viszonyulás alakítása.
Társas kapcsolatok (10 óra)	Az önismeret, az önkontroll gyakorlása. A barátság, szerelem, szexualitás, házasságra vonatkozó szabályokat fokozódó önállósággal ismerje fel. A munkahelyi kapcsolatok viselkedési szabályainak folyamatos gyakorlása.
Előkészület a felnőtt életre (10 óra)	A munkahelyek lehetőség szerinti megismerése. A zsebpénz és fizetés ésszerű beosztásának gyakorlása. Az alapvető jogok és köteleességek megismertetése, az ebben segítséget nyújtó szervezetek megkeresésének gyakorlása.
Lakóhelyismeret (8 óra)	A domborzati és gazdasági térképen való tájékozódással gyakorolja a hazai városok, tájegységek felismerését. A nevezetességek felismerése, bővítése, a szomszédos országok megnevezése.

Társadalmi ismeretek és gyakorlatok

Tanári kézikönyvek, kiadványok

1. Bagdy Emőke – Telkes József: Személyiségfejlesztő módszerek az iskolában
Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1988.
2. Benedek László: Játék és Pszichoterápia
Magyar Pszichiátriai Társaság, Budapest, 1992.
3. Buda Béla: Beszéd a szavak mögül
4. Csendes Éva: Életvezetési ismeretek és készségek
Calibra Kiadó,
5. Dr. Pálhegyi Ferenc: Személyiséglélektan kalauz
Tankönyvkiadó, Budapest, 1982.
6. Én – Tér – Kép (önismereti játékok gyűjteménye)
7. Erich Fromm: A szeretet művészete
Helikon Kiadó,
8. Hatos Gyula: Bevezetés a súlyos értelmi fogyatékosok pedagógiájába
Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola, Budapest.
9. Hatos Gyula: Imbecillisek pedagógiája
Tankönyvkiadó, Budapest, 1987.
10. Hermann Alice: A gyermekben érlelődik a jövő
Kossuth Kiadó, 1979.
11. Illyés Gyuláné – Illyés Sándor – Jankovich Lajosné – Lányi Miklósne: Gyógypedagógiai pszichológia
Akadémia Kiadó, Budapest, 1987.
12. Imbecillitás, a társadalom és a gyógypedagógiai
Szerk.: Hatos Gyula
Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola, Budapest.
13. Kaposi: Játéktár
Magyar Drámapedagógiai Társaság
14. Krausz Éva – Dr. Marót Éva – Dr. Szabó Pál – Rózsáné Czigány Enikő: Pszichopedagógia –
korrekciós nevelés I.
Nemzeti Tankönyvkiadó, 1994.
15. Krausz Éva: Mi ilyenek vagyunk
ÉFOÉSZ, Budapest, 1992.
16. Rudas János: Delfi örökösei – Önismereti csoportok, elmélet, módszer, gyakorlat
Gondolat Kiadó, Budapest, 1990.
17. Tanítás a foglalkoztató iskolában
Szerk.: Hatos Gyula – Vaszilkóné Radványi Katalin

18. Tolnai Gyuláné: Olvasókönyv – az általános iskola 1.2.3.4. osztálya számára
Nemzeti Tankönyvkiadó,

19. Vágó Irén: Találkozás magammal (önismeret)
Calibra Kiadó.

Tanulói tankönyvek, segédanyagok:

1. Dr. Hölgye László: Társadalomismeret
Calibra Kiadó,
2. Környezetismeret 3.4. – enyhe értelmi fogyatékosok általános iskolái számára
Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
3. Pedagógusok által készített feladatlapok

Társadalmi ismeretek és gyakorlatok

9-10. évfolyam

Taneszközök

- Társadalmi ismeretek oktatásához alkalmazható képsorozatok (Nodus Kiadó)
- A munkát végző ember (szakmákról készült képsorozatok, Nodus Kiadó)
- Oktatási táblák: Otthon sorozat, Utcán sorozat.
- Televízió
- Rádió
- Magnetofon
- Videó
- Oktatófilmek, hangkazetták
- Diavetítő, diasorozatok
- Közlekedési játék, terepszőnyeg

Számolás-mérés

9-10. évfolyam

Célok:

- Műveletek végzése segítse a fogalmi gondolkodás fejlődését, fejlessze azoknak a képességeknek a kialakítását, amelyek közvetlen segítséget adnak a mindennapi élethelyzetekben.
- Begyakorolt ismeretei segítsék szocializációját.

Feladatok:

- A tanulókkal megtapasztaltatni a számolás, mérés fontosságát a mindennapi élethelyzetekben.
- A tanulók belső sajátjává tenni a pontosságra törekvést.

Óraszámok

	Évfolyamok	
	9.	10.
Heti óraszám	3	3
Éves óraszám	111	111

Témakörök feldolgozására javasolt órakeret

Témakörök	Évfolyam	
	9.	10.
Időbeli tájékozódás	17	17
Mennyiségek felismerése, összehasonlítások, viszonyítások, mennyiségekkel végzett műveletek	43	43
Mértékegységek, mérések, pénz	35	35
Szabadon felhasználható	16	16

Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök:

Időbeli tájékozódás témakörhöz:

- Verbális memória fejlesztése, beszédteljesítmény fokozása.
- Nyelvi képességek fejlesztése.
- Értelmi képességek, rövid-hosszútávú emlékezet, figyelmi funkciók fejlesztése.
- Összehasonlító képesség fejlesztése.
- Időérzékelés, időbeli viszonyok felismerésének, analógiás gondolkodás menetének fejlesztése.

Mennyiségek felismerése témakörhöz:

- Elemi gondolkodási funkciók fejlesztése.
- Lateralitás fejlesztése.
- Vizuális memória, vizuális ritmus fejlesztése.
- Alaklátás, forma állandóság felismerésének képessége.
- Percepció tapintásos észlelés fejlesztése.
- Finommotorika, figyelem, emlékezet fejlesztése.
- Gondolkodási funkciók fejlesztése, problémamegoldó képesség, absztraháló képesség fejlesztése.
- Logikus gondolkodás kialakítása.
- Mennyiségállandóság kialakítása, mennyiségfelfogás bővítése.
- Problémfelismerő, feladatmegoldó képesség fejlesztése.
- Kritikus gondolkodás kialakítása.
- Analógiás gondolkodás, analízis-szintetizáló képesség fejlesztése.
- Grafomotoros készség fejlesztése.
- Relációs szókincs fejlesztése.
- Relációk felismerése, megfogalmazása, alkalmazása.
- Figyelem, rövid-hosszútávú emlékezet fejlesztése.
- Önállóság fejlesztése.
- Számfogalom kialakítása.
- Osztályozás, sorrendbeállítás, megszámlálás képességének fejlesztése.

Mértékegységek témakörhöz:

- Nagymozgások, finommotorika, szem-kéz koordináció fejlesztése.
- Verbális fejlesztés, aktív matematikai szókincs kialakítása.
- Percepció fejlesztése, tapintásos, vizuális észlelés fejlesztése.
- Keresztcsatornák fejlesztése.
- Alaklátás, formaállandóság, felismerési képesség fejlesztése.
- Logikus gondolkodás, figyelem, megfigyelőképesség, összehasonlító, megkülönböztető képesség fejlesztése.
- Erő- és súlyérzékelés képességének fejlesztése.
- Térbeli viszonyok fejlesztése.

9. osztály

Cél:

- A műveletek végzése segítse a fogalmi gondolkodás fejlődését, fejlessze azoknak a képességeknek a kialakulását, melyek közvetlen segítséget adnak a mindennapi élethelyzetekben.

Feladat:

- Alkalmazzák az időbeli tájékozódásban szerzett ismereteket.
- Műveletek végzése, halmazok és mennyiségek felismertetése 100-as számkörben.
- Pénzhasználat, mérések alkalmazása.

Követelmény:

- Segítséggel számoljon el 100-ig tízesével.
- Segítséggel végezzen azonosításokat a tízesek számjegyeivel, neveivel és halmazaik között.
- Segítséggel tudjon műveleteket végezni 10-es átlépés nélkül 20-as számkörben.
- Tárgyak segítségével tudjon tízeseket hozzáadni, elvenni a 100-as számkörben tízes átlépés nélkül.
- Egyre önállóbban használja a tanult mértékegységeket.
- Számjegyek írása 100-ig egyre nagyobb önállósággal.

<i>Témakör</i>	<i>Tartalom (munkaműveletek, tevékenységek)</i>
Időbeli tájékozódás (17 óra)	Irányítással: Figyelje meg, mutassa meg, ismerje fel, végezzen alapvető összehasonlításokat: évszakok, napszakok, napok, hónapok, naptár, ünnepnapok, óra, egész óra, életkor (idős, fiatal). Tájékozódjon az időben: óra, negyedóra, fél óra, háromnegyed óra.
Mennyiségek felismerése, összehasonlítások, viszonyítások, mennyiségekkel végzett műveletek (43 óra)	Egyre nagyobb önállósággal: 20-as körben végezzen alapvető szétválogatásokat, csoportosításokat, ismerje fel a változásokat: számjegyek írása 100-ig, számsorok, szomszédok, bontás, pótlás, hozzáadás, elvétel, műveleti jelek, összeadás, kivonás. Önállóan: Figyelje meg, mutassa meg, ismerje fel, nevezze meg: sok, kevés, semmi, határozatlan mennyiségű halmazok, több, kevesebb, ugyanannyi, relációk, halmazok számossága.
Mértkegységek, mértékek, a pénz (35 óra)	Irányítással: Figyelje meg, mutassa meg, ismerje fel, végezzen alapvető becsléseket, viszonyításokat, méréseket: becslés, mérés, súly, folyadék, hosszúság, pénzürmék (1-2-5-10-20-50-100 Ft), a pénz értéke, olcsó, drága, vásárlás.

10. osztály

Cél:

- Begyakorolt ismeretei alkalmazóképes tudássá válva segítse szocializációját.

Feladat:

- Az időbeli tájékozódás témakörében szerzett ismeretek épüljenek be a mindennapi életükbe.
- Alkalmazni tudják a pénzhasználatban tanultakat.
- Végezzenek műveleteket 100-as számkörben.

Követelmény:

- Egyre nagyobb önállósággal végezzen elemi műveleteket konkrét cselekvéssel.
- Egyre nagyobb önállósággal a mérésre vonatkozó ismereteit alkalmazni tudja.
- Időbeli tájékozódása segítse az élethelyzetekben eligazodni.
- A környezete tárgyainak tulajdonságairól, kiterjedéséről, térbeli helyzetéről szerzett ismereteit, tapasztalatait tevékenységeiben alkalmazni tudja.

Témakör	Tartalom <i>(munkaműveletek, tevékenységek)</i>
Időbeli tájékozódás (17 óra)	Egyre önállóbban: Tájékozódjon az időben: óra, negyedóra, fél óra, háromnegyed óra. Önállóan: Figyelje meg, mutassa meg, ismerje fel, végezzen alapvető összehasonlításokat: évszakok, napszakok, napok, hónapok, naptár, ünnepnapok, életkor (idős, fiatal).
Mennyiségek felismerése, összehasonlítások, viszonyítások, mennyiségekkel végzett műveletek (43 óra)	Segítséggel: Számkörbővítések 1000-ig. 100-assával számolás 1000-ig. Műveletvégzés 100-asokkal. Egyre nagyobb önállósággal: Végezzen alapvető szétválogatásokat, csoportosításokat: számjegyek írása 100-ig, számsorok, szomszédok. Ismerje fel a változásokat, végezzen alapvető számtani műveleteket: bontás, pótlás, elvétel, összeadás, kivonás. Műveleti jelek, egyenlőségjel. Önállóan: Figyelje meg, mutassa meg, ismerje fel, nevezze meg: sok, kevés, semmi, határozatlan mennyiségű halmazok, több, kevesebb, ugyanannyi, relációk, halmazok számossága.
Mértkegységek, mértékek, a pénz (35 óra)	Egyre nagyobb önállósággal: Figyelje meg, mutassa meg, ismerje fel, végezzen alapvető becsléseket, viszonyításokat, méréseket: becslés, mérés, súly, folyadék, hosszúság, pénzürmék (1-2-5-10-20-50-100 Ft), 200 Ft, 500 Ft, 1000 Ft-os pénzjegy, a pénz értéke, olcsó, drága, vásárlás.

Számolás

Tanári kézikönyvek, kiadványok

1. Taníts meg engem (187-203. old.)
Logopédiai Kiadó
2. Hatos Gyula: Imbecillisek pedagógiája
Tankönyvkiadó, 1987
3. Brigitte Salines: Tanuljunk együtt számolni
4. Dr. Török Tamás: Eszközhasználat I. (A szöges és a lyukas tábla)
Calibra Kiadó
5. Dr. Török Tamás: Mérések elmélete és módszertana a matematika tanításában
Calibra Kiadó
6. Esztergályos Jenő: Oktatójátékok kisiskolásoknak
OPI, Budapest
7. Illyés Gyuláné – Illyés Sándor – Jankovich Lajosné – Lányi Miklósné: Gyógypedagógiai pszichológia
Akadémia Kiadó 1987
8. Kudarc nélkül az iskolában – Óvodai fejlesztő program a tanulási zavarok megelőzésére
Alex-typo 1992.
9. Mérei – Binét: Gyermeklélektan
Gondolat, Budapest 1981.
10. Hatos Gyula – Vaszilkné Radványi Katalin: Tanítás a foglalkoztató iskolában
Budapest, 1994.
11. Zsámbéki Károlyné – Horváthné Szigligeti A.: Matematika kézzel, fejjel, szívvel
12. Útmutató az olvasás-írás, számolás-mérés elemeinek tanításához II. (középső szakasz)
MM, Budapest, 1988.
13. Útmutató az olvasás-írás, számolás-mérés elemeinek tanításához III. (felső szakasz)
Budapest, 1988.

Tanulói tankönyvek, segédanyagok

1. Alkonyi Mária – Rosta Katalin: Számolni kezdek
2. Az én macis számolókönyvem
3. Dr. Janza Károlyné: Mennyiség, tér és formaismeret (az általános iskola előkészítő osztályai számára)
Tankönyvkiadó, Budapest, 1992.
4. Forgács Tiborné – Gál József: A matematika csodái (1 osztály)

- Budapest, 1996.
5. Simics – Harangi: Iskolás lesznek (óvodásoknak)
 6. Simon Márta: Számvarázs 1.2.3.
 7. Szabóné Zavaczki Andrea – Zavaczki Gabriella: Számmánia I. II.
 8. Számolás – mérés 4. 5. 6. 7. 8. (a foglalkoztató iskolák számára)
Tankönyvkiadó, Budapest.
 9. Számóvoda – számiskola
Apáczai Kiadó, Budapest, 1996.
 10. Színezd ki... És számolj Te is (számoláskészséget fejlesztő feladatlapok gyűjteménye)
Göncöl Kiadó, Budapest
 11. Kocsis Lászlóné – Rosta Katalin: Ez volnék Én? (Testséma fejlesztő feladatgyűjtemény)
1993.
 12. Mit gondolsz? Figyelem, emlékezet, gondolkodás, beszédfejlesztő füzetek:
 1. rész: Összefüggések
 2. rész: Analógiák
 3. rész: Összehasonlítás, elvonás, rendezésLogopédiai GHK.

Számolás

9-10. évfolyam

Taneszközök

- Játéktárgyak
- Számolókorongok
- Logikai készlet
- Számoló pálcikák
- Mini - mat készlet
- Napirendtábla
- Mágnes tábla
- Dobókocka
- Építőelemek
- Applikációs készlet
- Gyurma
- Színes rudak
- Gyöngyök, golyók
- Pöttyi játék
- Színes papírcsíkok
- Mértani formák
- Építőjátékok
- Képes órarend
- Naptár
- Eseményképek
- Képes nyomda
- Halmazkarikák
- Tárgyképek
- Számképek
- Számkártyák
- Számjegyek
- Számolófüzet
- Szöges tábla
- Dominó játékok
- Relációs jelek
- Egyenlőségjel
- Játékpénz
- Síkidomok
- Űrmértékek
- Mérleg
- Vonalzó
- Méterrúd
- Mérőszalag
- Valódi óra
- Játékóra
- Számegyenes
- Érzékelő játékok
- Hőmérő
- Applikációs tábla
- Kép- és formadominó
- Számlépcső

Szakmai előkészítő ismeretek

Szövé

9-10. évfolyam

Célok, feladatok:

- Alakítsa ki a kitartó folyamatos, korlátozottan önálló munkavégzéshez szükséges készségeket, képességeket.
- Alakítson ki olyan személyiségjegyeket (feladattudat, kitartás, együttműködő készség, önellenőrző képesség), amelyek segítik a későbbi eredményes szocializálódásukat.
- Ösztönözzön arra, hogy az általa vagy közös tevékenység által készített munkadarabokat, tárgyakat használja fel környezete díszítésére, örömszerzésre, ajándékozássra.
- Ismertesse meg a szövésnél használt eszközöket, azok helyes használatát, a felhasznált anyagok tulajdonságait.

Követelmények:

- Legyenek képesek irányítással rendszeres kitartó munkavégzésre (3-4 órán át).
- Munkájuk során tudjanak segítséget kérni, társaikkal együttműködni, segítséget nyújtani.
- Használják a szükséges eszközöket balesetmentesen.
- Tudjanak egyes részfeladatokat önállóan is elvégezni.
- Folyamatosan alakuljon ki a gazdaságos, takarékos anyagfelhasználás igénye.
- Alakuljon ki az esztétikus, pontos munkavégzés.

Óraszámok

	<i>Évfolyamok</i>	
	<i>9.</i>	<i>10.</i>
Heti óraszám	4	4
Éves óraszám	148	148

Témakörök feldolgozására javasolt órakeret

<i>Témakörök</i>	<i>Évfolyamok</i>	
	<i>9.</i>	<i>10.</i>
Anyagismeret	15	10
A szövé	10	5
A fekvő szövé	13	5
A szövé	95	120
Szöttek felhasználási területei	15	8

9. osztály

Feladat:

- Olyan új munkafolyamatok megismertetése, gyakoroltatása, amelyek a szövési munkák alapjait képezik.
- A felhasznált anyagok és alakításukhoz szükséges eszközök megismertetése, balesetmentes és célszerű készségszintű eszközhasználata.
- Fejlessze együttműködő készségüket, feladattudatukat, kitartásukat.

Követelmény:

- Irányítással vegyen részt az alapvető szövési munkákban, legyen képes a megismert munkafázisok (felvetés, felkötés, elkötés) elemi szintű elsajátítására.
- Munkáit növekvő időtartamban egyre nagyobb érdeklődéssel végezze.
- Vegye észre és jelezze a hibákat.
- Legyen képes felnőtt segítségével kijavítani azokat.

<i>Témakör</i>	<i>Tartalom (munkatevékenységek, műveletek)</i>	<i>Tanulói tevékenység</i>	<i>Fejlesztendő készségek, képessegek, attitűdök</i>
Anyagismeret: - textíliák - fonalak csoportosítása (15 óra)	<u>A szövésnél használt anyagok tulajdonságai:</u> A nyersanyagtól a fonalig Növényi-, állati- és mesterséges szálak Textilek, fonalak, fonalfajták megismeretése Fonalfajták és alkalmazásuk Rongyszövéshöz használt textíliafajták megismerése	Textíliák vizsgálata tulajdonságaik szerint. A fonalak csoportosítása eredetük és tulajdonságaik szerint. Textilből csikvágás. Fonal sodrása, fonása – irányítás mellett. (Hármas-fonás, textilkép, textilyűjtemény, tabló mozaikkép.)	Értelmi képességek Irányított figyelem Finommotorika Önálló kezdeményezés
A szövés eszközei (10 óra)	A szövés munkafolyamatain belül használt eszközök megismerése, bemutatása: Szövőkeret Álló szövőszék Fekvő szövőszék Rögzített és mozgó fonalak	Ismerkedés a szövőkerettel, szövőszékekkel. A szövés eszközeinek kipróbálása, megfelelő szakmai irányítás mellett.	Adekvát eszközhasználat. Értelmi képességek, esztétikai érzék, manuális készség, finommotorika fejlesztése.
A fekvő szövőszék részei - felvetés (13 óra)	A fekvő szövőszék részei és annak funkciói A fekvő szövőszék működése A felvetés szabályainak megismertetése	Felvetés műveletének megismerése. A szövés tevékenységének megismerése folyamatos irányítással. Szövés kipróbálása mintázás nélkül. Fonal előkészítése. Szövőszék előkészítése.	Megfigyelőképesség. Egyszerű munkafolyamatok mechanikus megértése.
A szövés (95 óra)	Rongyszövés, gyapjúsövés Mintaolvasás, mérés Díszítések	<u>A szövés gyakorlása</u> Fonal kiválasztása, gombolyítása. Felkötés. Elkötés. Szövés szálváltással. Szövés szálváltás nélkül. Mintázás. Kész munkadarabok elkötése.	Megfelelő eszközhasználat kialakítása. Koncentrált figyelem fejlesztése. Méret- és aránytartás.
Szöttesek felhasználási területei (15 óra)	A szöttesek felhasználása Használati tárgyak Népviselet Lakásdíszítés	Látogatás és tapasztalatszerzés textiltoltban, kézművesházban.	Szocializáció, nyilvános viselkedés normakövetése.

10. osztály

Feladat:

- Az eddig megismert szövési tevékenységek további gyakoroltatása, egyre önállóbbá válása.
- Együttműködési készségek továbbfejlesztése.
- Feladattudat, kitartás továbbfejlesztése.

Követelmény:

- Tudja irányítás mellett megtervezni és megvalósítani elképzeléseit.
- Legyen képes az egyre pontosabb, kitartó munkavégzésre.
- Kevés segítséggel készítsen egy-egy munkadarabot korábbi ismereteinek felhasználásával.
- Legyen képes huzamosabb ideig (3-4 órán át) felnőtt irányításával folyamatosan dolgozni.
- Legyen képes esztétikus, pontos munkadarabok készítésére.

<i>Témakör</i>	<i>Tartalom (munkatevékenységek, műveletek)</i>	<i>Tanulói tevékenység</i>	<i>Fejlesztendő készségek, képessegek, attitűdök</i>
Anyagismeret - textíliák - fonalak csoportosítása (10 óra)	A szövésnél használt anyagok tulajdonságai: A nyersanyagtól a fonalig Növényi-, állati- és mesterséges szálak Textilek, fonalak, fonalfajták megismertetése Fonalfajták és alkalmazásuk Rongyszövéshez használt textílfajták megismerése	Textíliák vizsgálata tulajdonságaik szerint. A fonalak csoportosítása eredetük és tulajdonságaik szerint. Textilből csíkvágás. Fonal sodrása, fonása – irányítás mellett. (Hármas fonás, textilkép, textilgyűjtemény, tábló, mozaikkép.)	Értelmi képességek Irányított figyelem Finommotorika Önálló kezdeményezés
A szövés eszközei (5 óra)	A szövés munkafolyamatain belül használt eszközök megismerése, bemutatása: Szövőkeret Álló szövőszék Fekvő szövőszék Rögzített és mozgó fonalak	Ismerkedés a szövőkerettel, szövőszékekkel. A szövés eszközeinek kipróbálása, megfelelő szakmai irányítás mellett.	Adekvát eszközhasználat. Értelmi képességek, esztétikai érzék, manuális készség, finommotorika fejlesztése
A fekvő szövőszék részei - felvetés (5 óra)	A fekvő szövőszék részei és annak funkciói A fekvő szövőszék működése A felvetés szabályainak megismertetése	Felvetés műveletének megismertetése. A szövés tevékenységének megismertetése folyamatos irányítással. Szövés kipróbálása mintázás nélkül. Fonal előkészítése. Szövőszék előkészítése.	Megfigyelőképesség. Egyszerű munkafolyamatok mechanikus megértése.
A szövés (120 óra)	Rongyszövés, gyapjúszövés Mintaolvasás, mérés Díszítések	A szövés gyakorlása Fonal kiválasztása, gombolyítása. Felkötés, elkötés. Szövés szálváltással. Szövés szálváltás nélkül. Mintázás. Kész munkadarabok elkötése.	Megfelelő eszközhasználat kialakítása. Koncentrált figyelem fejlesztése. Méret- és aránytartás.
Szöttések felhasználási területei (8 óra)	A szöttések felhasználása Használati tárgyak Népviselet Lakásdíszítés	Látogatás és tapasztalatszerzés textiltoltban, kézművesházban.	Szocializáció, nyilvános viselkedés normakövetése.

Szakmai alapozó, előkészítő ismeretek

Szövé

Tanári kézikönyvek, kiadványok

1. Artner Erzsébet: Kézművesség 10-14 éveseknek
Calibra Kiadó
2. Csókos Varga Gyöngyi: Festés, szövé
Calibra Kiadó
3. Munkatevékenység tanítása – A középsúlyos értelmi fogyatékosokat nevelő-oktató általános iskolában – III. felső szakasz
OPI. 1988.

Szakmai alapozó, előkészítő ismeretek

9-10. évfolyam

Szövés

Tan eszközök

- Szövőszékek
- Felvetőráma
- Szövőrámák
- Hulladék textil
- Szövéshez használt fonalak
- Tű, olló
- Varrócérna
- Centiméter szalag (szabó centi)
- Vastagabb nagylyukú tű, vékonyabb kislyukú tű
- Vastag madzag

Módszertani ajánlások

- Szemléltetés
- Megbeszélés
- Bemutató
- Magyarázat
- Gyakorlás

Életviteli és gondozási ismeretek

9-10. évfolyam

Célok:

- Az alapfokú képzés során kialakított kognitív, motoros és érzelmi funkciók továbbfejlesztése. A megtanított életviteli és gondozási ismeretek rögzítésével az általános képességek gyakorlati alkalmazásával a tanulók szocializáltság szintjének növelése. A társadalmi és természeti környezethez való alkalmazkodóképesség javítása.
- Rögzíteni olyan szociális motívumokat, képességeket és szokásrendszereket, amelyek a tanulók viselkedésében, magatartásában, attitűdjében mérhetők.
- A munkavégző és szociális képességek gyakoroltatásával növelje a fiatalok esélyegyenlőségét a társadalmi élet minden területén.

Feladatok:

- Az alapfokú oktatás során megszerzett ismeretek gyakoroltatásával az önállóság elérése az életviteli, gondozási, háztartási tevékenységekben.
- A különböző anyagok megmunkálásakor megismert technikák alkalmazása munkadarabok készítésénél.
- Konkrét helyzetekben gyakorolhassák a házimunkában való folyamatos részvételt.
- Egyre kevesebb irányítás mellett tudjanak egyszerű ételeket elkészíteni, önellátásukhoz hozzájárulni.
- A megszerzett és begyakorolt ismeretek alkalmazásával tegye képessé a tanulókat saját, lakó-, és munkakörnyezete rendben tartására.
- A kognitív fejlesztésben alakítsa ki a konyhai műveletek napszakhoz és évszakhoz kötött tevékenység rendjét.
- Járuljon hozzá olyan tanulói jellemvonások megerősítéséhez, rögzítéséhez, mint a pontosság, rendszeret, embertársaik megbecsülése.
- Biztosítsa a higiénés szokások alkalmazását a háztartásban és a piktogramok jelzéseinek figyelembe vételét a ruhák gondozásában.

Követelmények:

- Tudja a háztartási eszközöket, gépeket kiválasztani, balesetmentesen, egyre nagyobb önállósággal használni.
- Tudjon önállóan elkészíteni egyszerű ételeket.
- Legyen képes tevékenységei után környezetében rendet rakni.
- Váljon alkalmassá ruházatának önálló gondozására, legyen igényes megjelenésére.
- Legyen képes takarítási és gondozási munkákhoz, egy adott munkadarab elkészítéséhez szükséges anyagok és eszközök egyre önállóbb kiválasztására.
- Tudja ismereteit, a tanult technikákat alkalmazni a különböző anyagok megmunkálásakor.
- Legyen képes munkadarabok elkészítésére.
- Tevékenységei során ismerjen rá és tudja alkalmazni a tanult piktogramokat.
- Törekedjen a gazdaságos anyagfelhasználásra.
- Alkalmazza a takarékoság formáit (idővel, anyaggal, energiával, pénzzel).
- Erősödjenek meg olyan emberi jellemvonásai mint rendszeret, pontosság, társaik és embertársaik megbecsülése.

Óraszámok

	Évfolyamok	
	9.	10.
Heti óraszám	5	5
Éves óraszám	185	185

Témakörök feldolgozására javasolt órakeret

Témakörök	Évfolyamok	
	9.	10.
Textilmunkák	30	30
Konyhai munkák	30	30
Kertgondozás	20	20
Takarítás	30	30
Önkiszolgálás – ruhagondozás	20	20
Vásárlás	15	15
Piktogramok értelmezése	10	10
Természetes anyagok és alakíthatóságuk	30	30

9. osztály

Cél:

- Az eddig kialakított kognitív, motoros, érzelmi funkciók továbbfejlesztésével nagyobb önállóság elérése a tevékenységek gyakoroltatásával, bővítésével.

Feladat:

- Készségek, szokásrendszerek gyakoroltatásokkal való rögzítése.
- A tevékenységek újabb elemekkel való bővítése.
- Egymást követő részmunkák folyamattá alakítása.
- A megismert technikák alkalmazása a különböző tevékenységekben.
- Napszakokhoz, évszakokhoz, ünnepekhez kapcsolódó ételek készítése.
- Egyszerű sütemények, édességek készítése.
- Esztétikus, ünnepi terítés alkalmazása.
- Eddig megismert egyszerű ételek készítésének gyakorlása, újabb felhasználási módok megismerése.
- Befőzés előkészítése.
- Nagytakarítás műveleteinek végzése, folyamattá alakítására való törekvéssel.
- Eszközök célirányos kiválasztása, pontosabb eszközhasználat a környezet igényesebb rendben tartásához.
- Mosás, öblítés gyakoroltatása.
- Ruhajavítások szükség szerinti végzése.
- Zsebpénz felhasználásának tervezése.
- A felhasznált élelmiszereken, tisztítószeren, ruhaneműkön található jelekre való odafigyelés, értelmezés, alkalmazás.
- Fa megmunkálásának, műveleteinek megismertetése.
- Agyag edényformák díszítésének technikái.

Követelmény:

- Irányítás mellett tudja alkalmazni a tanult textil-megmunkálási technikákat.
- Fokozódó önállósággal alkalmazza az öltésfajtákat munkadarab készítésénél.
- Önállóan tudjon elemi szinten hímezni, szőnyeget szőni rámán.
- Tudja az eszközök balesetmentes használatát.
- Irányítással legyen képes kiválasztani, használni a konyhai gépeket, süteményeket készíteni, befőzést előkészíteni.
- Fokozódó önállósággal tudjon végezni takarítási, udvar-parkgondozási munkálatokat közvetlen környezetében, ruhagondozási feladatokat.
- Ismerje és tartsa be a vásárlási szabályokat.
- Ismerje fel és segítséggel alkalmazza az élelmiszereken, tisztítószeren és ruhaneműkön található jelek jelentéstartalmát.
- Tudjon 1-2 tárgyat elkészíteni a természetes anyagok megmunkálásával.

<i>Témakör</i>	<i>Tartalom (munkatevékenységek, műveletek)</i>	<i>Tanulói tevékenység</i>	<i>Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök</i>
Textilmunkák (30 óra)	Segítséggel: Kötés, horgolás. Baleset megelőzés. Irányítással: Textilfajták: különböző textilfajták válogatása, csoportosítása. Az alapfokú oktatás során megismert textil megmunkálási technikák alkalmazása. Fokozódó önállósággal:	Textilfajták válogatása, csoportosítása megadott szempontok szerint. Textil csikokra vágása, összevarrása le-, felöltéssel, gombolyítása. Munkadarabok (bábok, használati tárgyak) készítése a	Kitartó feladatvégzés öröm is lehet. Belső motiváció fejlesztése. Finommozgások fejlesztése.

	<p>A tanult öltésfajták gyakorlása, alkalmazása munkadarabok készítésénél.</p> <p>Önállóan: Hímzések elemi szinten, szőnyegszövés ráján.</p>	<p>tanult öltésfajták alkalmazásával. Terítők hímzése. Szőnyegszövés ráján. Kötés differenciáltan.</p> <p>Szemfelszedés, sima, fordított szemek, szemek leszedése. Fonalhoz megfelelő vastagságú tű kiválasztása. Horgolás differenciáltan: láncszemek felszedése, pálcák horgolása, horgolás befejezése. Cérnákhöz megfelelő vastagságú horgolótű kiválasztása.</p>	
<p>Konyhai munkák (30 óra)</p>	<p>Irányítással: Gépek kiválasztása, használata. Egyszerű sütemények, édességek készítése, vendégfogadás, ünnepi ételek készítése, ünnepi terítés, gyümölcsök feldolgozása, befőzés előkészítése.</p> <p>Fokozódó önállósággal: Konyhai gépek használata. Étellemelegítés.</p> <p>Önállóan: Mosogatószer adagolása, használata. Eddig tanultak gyakorlása, felszínen tartása.</p>	<p>Eszközök, gépek kiválasztása, használata. Részfolyamatok összekapcsolása. Édességek, sütemények hozzávalóinak kiválasztása. Ünnepi terítés. Vendégek fogadása, kínálása. Illemszabályok alkalmazása. Elpakolás, tárolás. Gyümölcsök válogatása, tisztítása, szükség szerint darabolása. Hozzávalók, edények kiválasztása. Étellemelegítés folyamata. Tárlás. Mosogató, mosogatószer adagolása jeleknek megfelelően. Rendrakás.</p>	<p>A tanult képességek pontosabb végzése, új elemekkel történő gazdagítása, bővítése.</p> <p>Gazdaságosságra nevelés.</p> <p>Higiéniiai szabályok betartására való figyelés.</p>
<p>Kertgondozás (20 óra)</p>	<p>Fokozódó önállósággal: Az évszaknak megfelelő munkálatok végzése.</p> <p>Önállóan: Udvar- és parkgondozás.</p>	<p>Virágtartókban lévő virágok locsolása, gyomlálása. Járdaöprés. Falevelek gereblyézése, elszállítása. Hulladékok, szemetek összegyűjtése, elszállítása. Hólapátolás, söprés szükség szerint. Szobai növények ápolása, átültetése.</p>	<p>Az elvégzendő, aktuális munkálatok szükségének jelzésére, meglátogatására való képességek fejlesztése.</p>
<p>Takarítás (30 óra)</p>	<p>Irányítással: A nagytakarítás műveleteinek alkalmazása, eszközhasználat.</p>	<p>Portörölés, játékok lemosása. Porszívózás, söprögetés. Bútorápolás. Ablaktisztítás, kezek lemosása. Parquetta feltörölése. Padlóápoló használata, rendrakás. Szőnyegporolás.</p>	<p>Részmunkák pontosabb végzése.</p> <p>Nagytakarítás időszakos ismétlődésével, részmunkák folyamattá kapcsolásával a tiszta, higiénikus környezetre való igény fejlesztése.</p>
<p>Önkiszolgálás – ruhagondozás</p>	<p>Irányítással: Mosás: A mosás előkészítése,</p>	<p>Kézi, gépi mosáshoz ruhák válogatása jelek</p>	<p>Ok-okozati összefüggések élethelyzetekben</p>

(20 óra)	<p>mosóporok hatása, az öblítés fázisai.</p> <p>Fokozódó önállósággal: A ruhagondozás feladatainak végzése.</p>	<p>szerint. Kézi mosásnál ruhák mosási sorrendje (fehér, színes). Gépi mosásnál ruhák szétválogatása. Mosópor jeleinek értelmezése. Öblítés fajtái. Öblítőszerek hatása, adagolása. Vasaláshoz ruhaneműk szétválogatása, vasalási hőfok szerint. Kisebbségi hibák javítása. Vasalás, hajtogatás, tárolás.</p>	<p>való gyakorlásával az önkiszolgáló képesség fejlesztése.</p> <p>Pszichomotoros funkciók finomítása a különböző tevékenységekben.</p>
Vásárlás (15 óra)	<p>Segítséggel: A zsebpénz felhasználásának megtervezése.</p> <p>Irányítással: A konvencionális szabályok alkalmazása.</p> <p>Fokozódó önállósággal: Az életvitelhez, gondozási tevékenységhez szükséges áruk megvásárlása.</p>	<p>Szükséges áruk megnevezése a végzett tevékenységekhez. Azok beszerzési helye, vásárlása. Zsebpénz észszerű felhasználásnak tereztetése: fontossága érték szerint.</p>	<p>Kognitív képesség fejlesztése.</p>
Piktogramok értelmezése (10 óra)	<p>Segítséggel: Élelmiszereken, tisztítószereken, ruhaneműk kezelési útmutatójában található jelek értelmezése és alkalmazása..</p>	<p>Jelek keresése, alapos megfigyelése. Azonosításuk, felismerésük. Következtetések megfogalmazása. Alkalmazás a tevékenység során.</p>	<p>Megfigyelőképesség, következtetés, alkalmazás képességének fejlesztése.</p>
Természetes anyagok és alakíthatóságuk (30 óra)	<p>Segítséggel: Agyagozás: egyszerű edényformák készítése makro-technikával, kivájással.</p> <p>Irányítással: Fa darabolása, csiszolása, szegelése, egyszeri munka-darab készítése. Faragás.</p> <p>Önállóan: Díszítési technikák lenyomattal.</p>	<p>Fa darabolása, csiszolása, szegelése differenciáltan. Fa darabolása, csiszolása, faragása, festése. Agyagozással, só-liszt gyurmából egyszerű edényformák formázása, díszítése.</p>	<p>Kézügyesség fejlesztése.</p>

10. osztály

Cél:

- Segítse elő az egyre realisabb önértékelés kialakulását, az alkotás örömét.
- A képességek gyakorlati alkalmazásával a szocializáltság növelése.

Feladat:

- Textilmunkák tevékenységeiben önállóság elérése.
- Kötés, horgolás gyakoroltatása.
- Szövőszéken szövés folyamatossága.
- Konyhai munkák során az ismeretek alkalmazásával, újabbak megismerésével a gyakorlottság, önállóság fokozása.
- Mosogató, tisztítószeres adagolása jeleknek megfelelően.
- Nagytakarítás műveleteinek folyamatos összekapcsolása, gyakoroltatása.
- Eszközök, tisztítószeres folyamatos gyakorlással kiválasztásuk, alkalmazásuk.
- Automata mosógép jeleinek megfigyelése, értelmezése.
- Lábbelik, ruhaneműk évszaknak, alkalomnak megfelelő gondozása.
- Zsebpénz ésszerű felhasználásának tervezése.
- Vásárlások folyamatos gyakorlása.
- Beszerzések, tárolások módjainak kapcsolata.
- Jelek értelmezése, alkalmazása.
- Fa megmunkálási technikák gyakoroltatása, új elemekkel bővítése.
- Gyöngyfüzés eszközei, minta alapján egyszerű ékszerek készítésének menete.

Követelmény:

- Ismerje fel, mutassa meg, nevezze meg a háztartási munkához, konyhai tevékenységekhez, kertgondozáshoz használt eszközöket, szerszámokat, egyszerű gépeket. Fokozódó önállósággal, balesetmentesen használja azokat.
- Legyen képes természetes alapanyagok megmunkálásával munkadarab készítésére.
- Tudjon irányítás mellett házimunkát végezni.
- Legyen képes a környezet felszólítás nélküli rendbetételére.
- Váljon alkalmassá a ruházat önálló gondozására, legyen igényes megjelenésére.
- Legyen képes fejlődési tempójához igazított önálló munkavégzésre.
- Tudjon egyszerű ételeket elkészíteni, a begyakorolt konyhai műveleteket különböző helyzetekben alkalmazni.
- Ismerjen rá a tanult piktogramokra, a háztartási, gondozási tevékenységei során a – szükséges mértékű irányítás mellett – tudja alkalmazni azokat.

<i>Témakör</i>	<i>Tartalom (munkatevékenységek, műveletek)</i>	<i>Tanulói tevékenység</i>	<i>Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök</i>
Textilmunkák (30 óra)	Segítséggel: Szövés szövőszéken. Irányítással: Hímzés, kötés, horgolás. Önállóan: Az eddig megszerzett kézimunkázási ismeretek és begyakorolt tevékenységek alkalmazása. Varrás.	Szövéshez szükséges előkészítő munkák. Hímzések, kötés, horgolás, szövés. Varrási munkák önállóan.	Kitartó munkavégzés. Varrási, hímzési munkákhoz szükséges képességek finomítása.
Konyhai munkák (30)	Segítséggel: Befőzés fázisai. Irányítás mellett: Sütemények, édességek készítése. Mosogató fázisai, adekvát mosogató-	Gyümölcsök, zöldségfélék befőzése. Vendégfogadás, alkalmi terítés. Sütemények készítése.	Konyhai műveletek, technikák gyakoroltatásával jártasságok kialakítása.

	<p>szer és adagolása. Fokozódó önállósággal: Konyhai gépek kiválasztása és használata. Vendégfogadás, alkalomhoz illő terítés. Balesetvédelmi előírások betartása. Önállóan: Egyszerű hideg és meleg ételek.</p>	<p>Hideg, meleg ételek készítése. Rendrakás műveletei. Mosogatószer adagolása.</p>	
<p>Kertgondozás (20 óra)</p>	<p>Irányítással: Gallyak lefűrészelése. Balesetvédelem. Önállóan: Udvar-, parkgondozás. Növényápolási eljárások folyamatos alkalmazása.</p>	<p>Évszaknak, időjárásnak megfelelő udvar-, parki munkálatok. Virágok tartóban, cserépben átültetése, locsolása, portalanítása. Fűrészt alkalmazása évszaknak megfelelően.</p>	<p>Környezet gondozásának munkálatainak pontosítása, évszakok és az időjárás figyelembevételével.</p>
<p>Takarítás (30 óra)</p>	<p>Nagytakarítás részmozzanatainak begyakorlása, összekapcsolása, megfelelő sorrend betartása. Önállóan: Takarítószeres és eszközök tevékenységhez igazodó kiválasztása, szakszerű használata, burkolatok tisztítása.</p>	<p>Portörölés, söprögetés, porszívózás, kőmosás, parketta feltörölés, padlóápolóval való felkenés, ajtók lemosása, ablaktisztítás, bútorápolás. Szőnyegporolás. Eszközök, tisztítószeres kiválasztása. Jelek figyelembevételével használatkor.</p>	<p>Önállóság elérése a részmunkák végzésében és a folyamattá alakításban. Finommozgások tökéletesítése.</p>
<p>Önkiszolgálás- ruhagondozás (20 óra)</p>	<p>Önállóan: Ismerkedés az automata mosógéppel. Veszélyforrás, balesetvédelem. Mosási fázisok ismerete, folyamattá kapcsolása. Ruhagondozás (varrás, hajtogatás, megfelelő tárolás, szellőztetés), lábbelik évszakhoz igazított gondozása, ápolása, tárolása.</p>	<p>Automata mosógép jeleinek megismerése, működése, előkészítő munkálatok jeleknek megfelelően (ruhaválogatás). Kézi mosás menetének gyakorlása, ruhahajtogatás, tárolás, szellőztetés, szakadások javítása alkalomszerűen, lábbelik ápolása, tárolása.</p>	<p>Kézi mosás képességének fejlesztése. Ruhanemű gondozásának műveleteinek gyakoroltásával képességek fejlesztése.</p>
<p>Vásárlás (15 óra)</p>	<p>Napi szükségleti cikkek vásárlása, szállításuk. Irányítással: Zsebpénz felhasználásának tervezése, felhasználása. Ismerkedés szintjén háztartási napló szerepe (rajzos tervezés), tárolás – beszerzés kapcsolata.</p>	<p>Vásárlások tevékenységekhez, megfelelő szállításuk, elpakolás, tárolása. Zsebpénz felhasználásának tervezése. Háztartási napló készítése. Tárolás-beszerzés módjainak gyakoroltatása, kapcsolatuk.</p>	<p>Üzletekben való tájékozódási képesség fejlesztése, vásárlás folyamatának képességgé fejlesztése. Tervezési, kivitelezési képesség elemi szintű kialakítása.</p>
<p>Piktogramok értelmezése (10 óra)</p>	<p>Irányítással: Élelmiszereken, tisztítószereseken, ruhaneműk kezelési útmutatóján található jelek értelmezése és alkalmazása.</p>	<p>Azonosítások, jelentésük megfogalmazása, alkalmazása.</p>	<p>Jelek által közölt információk figyelembevételével biztosabb, alaposabb munkavégzés képességének fejlesztése.</p>
<p>Természetes anyagok és alakíthatóságuk (30 óra)</p>	<p>Segítséggel: Fa megmunkálása: kötéselemek megismerése, alkalmazása: szegelés, csavarozás, ragasztás.</p>	<p>Fa csiszolása, darabolása, szegelése, csavarozása, ragasztása. Gyöngy válogatása.</p>	<p>Finommozgások tökéletesítése, mintakövetés után egyéni minták létrehozásának képessége.</p>

	Önállóan: Gyöngyfűzés.	Eszközök kiválasztása. Minta alapján éksze- rek készítése.	
--	----------------------------------	--	--

Életvitel és gondozási ismeretek

9-10. évfolyam

Tanári kézikönyvek, kiadványok

1. Bessenyei Antal: Praktikus ábrázolás az óvodában
Tankönyvkiadó, Budapest, 1981.
2. Molnár Tibor – Ungvári Judit: Fellagajtó – Nyitogató
Calibra Kiadó,
3. Nagy Attiláné – Palóc Ferencné: Alkalmazzuk a technikát – 1 osztály
Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest, 1993.
4. Pataki Tibor: Papírcsodák
Ifjúsági Lapkiadó Vállalat
5. Pető Éva: Súlyurma
Mozaik Oktatási Stúdió, Szeged, 1995.
6. Szorgos kezek – Kis mesterek sorozat könyvei
Passage Kiadó, 1993.
7. Vágó Éva Anna: Játékra nevelés és munkatevékenység foglalkozástana
Tankönyvkiadó, Budapest, 1991.
8. Karácsonyi Album
Akadémia Kiadó, 1994.
9. Papírépítő
Figura GMK. Kiadó, 1994.
10. Játékszertár sorozat könyvei
Tóth Könyvkereskedés és Kiadó Kft. Debrecen.
11. Új barkácskönyv gyerekeknek
Magyar Könyvklub, Budapest, 1999.
12. A munkatevékenység tanítása a középsúlyos értelmi fogyatékosokat nevelő – oktató általános iskoláiban II.-III. középső, felső szakasz.
OPI, Budapest, 1988.
13. Antalné Szathmáry Ilona: textil munkák, bőrmunkák
Műszaki Könyvkiadó, 1985.
14. Bahidai Magdolna – Fényi Tibor – Kiss Anna: Máktündérek, csutkanépek
Móra Kiadó, 1984.
15. Csókos Varga Gyöngyi: Népi kézimunkák
Kossuth Könyvkiadó, 1978.
16. Új barkácskönyv gyerekeknek
Magyar Könyvklub, 1999.

17. Szeghalmyné Ócsai Marianna – Szeghalmy Szilvia: Gyöngy-világ ékszerek
LAZI Kiadó, szeged, 1999.

18. Monspart Éva: Főzni jó
Móra Kiadó, 1981.

Életvitel és gondozási ismeretek

9-10. évfolyam

Taneszközök

- Vastagabb, vékonyabb bútorszövet hulladék (szálazáshoz)
- Vastagabb nagylyukú tű, vékonyabb kislyukú tű
- Szúcsű
- Hímzőfonalak
- Napvászon
- Különböző fajtájú kongrék
- Két-, illetve négylyukú gombok
- Textilhulladék
- Textil vágására alkalmas ollók
- Hulladék textil, pamut nyíráshoz, gombolyításhoz
- Zsákvászon, celjuta azsúrozáshoz
- Kressvászon
- Szövőráma
- Hímzőráma
- Centiméter szalag
- Mosogatószer, mosogatószivacs, edénysúroló, törlőkendő
- Törmelék szivacs
- Zöldség-, gyümölcshámozó kés
- Kerti szerszámok (locsolókanna, ásó, kapa, gereblye)
- Udvari seprű
- Porrongy
- Porszívó
- Ár
- Filcanyag
- Színes papíryanag
- Tésztaszaggató
- Hajlékony drót
- Gyöngyök
- Filctoll
- Jól felszerelt tankonyha
- Mechanikus mák, dió, húsdaráló
- Kenyérvágó kés
- Kenő és vágókések
- Burkolattisztító szerek
- Felmosó- és tisztító-, törlőruhák
- Gombok
- Forgótárcsás mosógép
- Centrifuga
- Vasaló
- Tű, varrocérna, rövidáru cikkeke, olló
- Vödrök
- Hideg, meleg ételek alapanyagai
- Kerti szerszámok
- Vesszőseprű, cirokseprű
- Lapát, hólapát, jégtörő lapát
- Talicska
- Vetőmagok

- Palánták
- Oktatói táblák: Otthon sorozat táblái, Mindennapi veszélyek táblái (Nodus Kiadó)
- Képsorozatok: A konyhában, Ételek, Kerti munkák szerszámai (Nodus Kiadó)

Szociális munkatevékenység

9-10. évfolyam

Célok:

- Az alapképzés során elsajátított ismeretekre építve, a megismerő funkciók továbbfejlesztésével, a rendszeres szociális tanulással, a folyamatos és kitartó munkavégzéshez, egyszerű munkaműveletek teljesítéséhez szükséges szociális képességek és készségek kialakítása (feladattudat, együttműködési képesség, kitartás, tolerancia, alkalmazkodás, önellenőrzés).
- A tantárgy a perszonális tanulással segítse az önellátás, befogadóképesség, alkotókészség, önértékelés képességeinek kifejlesztését, erősítve cselekvési kompetenciájukat.
- A sajátos nevelési szükségletekhez igazodva növelni a tanulók speciális jellegű kommunikációs képességét, szimbólumok, non-verbális jelek befogadására, feldolgozására, alkalmazására való képességüket.

Feladatok:

- Biztosítsa ipari és mezőgazdasági jellegű munkatevékenységek, kézműves technikák alapelemeinek begyakorlását, készítse elő a készségfejlesztő speciális szakiskola szakképzési évfolyamán való továbbtanulásra.
- Folyamatos gyakorlással alakítsa ki a közösségi munkavégzéshez szükséges magatartás és viselkedési normákat, elemi munkaszokásokat. Ismertesse meg a tanulókat a munkamegosztás lehetőségeivel, formáival.
- Készítse elő a tanulókat az iskolán kívüli „munka világába” történő belépésre, rendszeres, kitartó és értékteremtő munkavégzésre.
- Segítse elő a kitartó munkavégzéshez szükséges monotonia-tűrés kialakulását, fejlessze a tanulók fizikai képességét, növelje állóképességüket, javítsa finommotorikájukat és kéz ügyességüket.
- Késztesse a tanulókat önálló produktumok létrehozására.
- Az analógiás gondolkodás fejlesztésével, gyakoroltatásával biztosítsa, hogy a tanulók egyszerű munkafolyamatokat megtanuljanak.
- Fejlessze a tanulók elemi szintű rendszerező és kombinatív képességét, készítsen fel a munkatevékenységek közbeni műveletváltásra.

Óraszámok

	Évfolyamok	
	9.	10.
Heti óraszám	4	4
Éves óraszám	148	148

Témakörök feldolgozására javasolt órakeret

<i>Témakörök</i>	<i>Évfolyam</i>	
	<i>9.</i>	<i>10.</i>
Elemi jellegű munkatevékenységek	35	35
Kézművesség alapjai	35	35
Szolgáltató jellegű tevékenységek	20	20
Egyszerű termékek előállítása elemekből	29	29
Mezőgazdasági, kertészeti munkák	29	29
Anyagismeret, eszköz-, szerszámhasználat	folyamatos	
Balesetmegelőzés, balesetvédelem	folyamatos	

9. osztály

Cél:

- Egyszerű munkaműveletek megismertetése.
- A különböző tevékenységi formák részfeladatainak elvégzéséhez szükséges képességek kialakítása.
- Egyre kitartóbb munkavégzéssel a közösségi szokások, egyéni felelősségérzet kialakítása.

Követelmény:

- Készségszinten sajátítsa el egyes részfeladatok technológiáját.
- Tudja a megmunkálandó anyagokhoz a megfelelő szerszámot kis segítséggel kiválasztani.
- Felszólítás nélkül tartsa be a balesetvédelmi előírásokat.
- Felnőtt irányításával alkalmazza a higiénés és egészségvédelmi szokásokat.

<i>Témakör</i>	<i>Tartalom (munkaműveletek, tevékenységek)</i>	<i>Tanulói tevékenység</i>	<i>Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök</i>
Elemi jellegű munkatevékenységek (35 óra)	Az alapfokú képzés során megismert természetes és mesterséges anyagok (fa, textil, papír, műanyag, fém) hajtogatása, vágása, csiszolása, ragasztása, gombolyítása, válogatása, csoportosítása, bontása.	Ismerje meg a részfeladatok technológiáját. Ismerje fel a részfeladatok kapcsolatát. Ismerje meg, alkalmazza a balesetmegelőzés szabályait.	<ul style="list-style-type: none"> • Testi teljesítő-képesség: <ul style="list-style-type: none"> - Állóképesség, - Fizikai erő, - Finommotorika, - Kézügyesség. • Értelmi képességek: <ul style="list-style-type: none"> - Transzferképesség, - Egyszerű munkafolyamatok mechanikus megértése, - Összpontosítás képessége. • Szociális kompetencia: <ul style="list-style-type: none"> - Frustrációs tolerancia, - Alkalmazkodás, - Együttműködési képesség. • Motiváció: <ul style="list-style-type: none"> - szakmai érdeklődés, - hajtóerő, - önálló kezdeményezés. • Viselkedés a munkában: <ul style="list-style-type: none"> - Feladattudat, - kitartás, - pontos munkavégzés, - megfelelő munkatempó, - rendszeretet, - fegyelem.
Kézművesség alapjai (35 óra)	Fonás, szövés, rojtozás, gipszöntés, mintázás, gyöngyfűzés.	Ismerje meg és alkalmazza a higiénés és egészségvédelmi szabályokat.	
Szolgáltató jellegű tevékenységek (20 óra)	Takarítás, mosogatás, felszolgálat, kerékpár mosása.	Válasszon ki eszközöket, szerszámokat.	
Egyszerű termékek előállítása elemekből (29 óra)	Természetes és mesterséges alapanyagú elemek felhasználásával összeszerelés, ragasztás, szegelés, csavarozás.	Használja rendeltetészerűen a szerszámokat.	
Mezőgazdasági, kertészeti munkák (29 óra)	Növényápolás, kertgondozás. Udvar, park gondozása. Kisállat gondozása (akvárium).	Részfeladatokat kapcsoljon össze. Több részfeladatot kapcsoljon össze.	
Anyagismeret, eszköz-, szerszámhasználat (folyamatos)	Elemi szinten minden tevékenységi formához kapcsolódik.	Vegyé észre a hibákat. Jelezze a hibákat. Javítsa ki a hibákat.	
Balesetmegelőzés, balesetvédelem (folyamatos)	Elemi szinten minden tevékenységi formához kapcsolódik.	Ismerje fel a változásokat. Teremtsen munkakapcsolatokat. Érdeklődjön. Kezdeményezzen újabb technikát.	

10. osztály

Cél:

- Az elsajátított munkafázisok folyamatos gyakoroltatásával járuljon hozzá a tanulók önálló munkavégzési képességének alakításához.
- Az önértékelési képesség, speciális jellegű kommunikációs képesség fejlesztése.
- A kitarító, folyamatos munkavégzésre való alkalmasság képességének kialakítása a tanulók adottságaihoz mérten.

Követelmény:

- Legyen képes egyes tevékenységek munkafolyamatain belül a részfeladatok önálló összekapcsolására.
- Tevékenységéhez a megfelelő szerszámokat önállóan válassza ki.
- A balesetvédelmi szabályokat alkalmazza, s azt társaitól követelje meg.
- A higiénés és egészségvédelmi szokásokat megfelelően alkalmazza.
- Legyen képes 4-5 óra hosszút felnőtt irányításával folyamatosan dolgozni.
- Legyen toleráns társai eltérő személyiségjegyeit, munkaképességét illetően.
- Legyen képes önmaga munkájának elemi szintű megítélésére.

<i>Témakör</i>	<i>Tartalom (munkaműveletek, tevékenységek)</i>	<i>Tanulói tevékenység</i>	<i>Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök</i>
Elemi jellegű munkatevékenységek (35 óra)	Az alapfokú képzés során megismert természetes és mesterséges anyagok (fa, textil, papír, műanyag, fém) hajtogatása, vágása, csiszolása, ragasztása, gombolyítása, válogatása, csoportosítása, bontása.	Ismerje meg a részfeladatok technológiáját. Ismerje fel a részfeladatok kapcsolatát. Ismerje meg és alkalmazza a higiénés és egészségvédelmi szabályokat.	<ul style="list-style-type: none"> • Testi teljesítő-képesség: <ul style="list-style-type: none"> - Állóképesség, - Fizikai erő, - Finommotorika, - Kézügyesség.
Kézművesség alapjai (35 óra)	Fonás, szövés, rojtozás, gipszöntés, mintázás, gyöngyfűzés.	Válasszon ki eszközöket, szerszámokat.	<ul style="list-style-type: none"> • Értelmi képességek: <ul style="list-style-type: none"> - transzferképesség, - egyszerű munkafolyamato mechanikus megértése, - összpontosítás képessége.
Szolgáltató jellegű tevékenységek (20 óra)	Takarítás, mosogatás, felszolgálás, kerékpár mosása.	Használja rendeltetészerűen a szerszámokat.	<ul style="list-style-type: none"> • Szociális kompetencia: <ul style="list-style-type: none"> - frusztrációs tolerancia, - alkalmazkodás, - együttműködési képesség.
Egyszerű termékek előállítás elemekből (29 óra)	Természetes és mesterséges alapanyagú elemek felhasználásával összeszerelés, ragasztás, szegelés, csavarozás.	Részfeladatokat kapcsoljon össze. Több részfeladatot kapcsoljon össze.	
Mezőgazdasági, kertészeti munkák (29 óra)	Növényápolás, kertgondozás. Udvar, park gondozása. Kisállat gondozása (akvárium).	Vegyé észre a hibákat. Jelezze a hibákat.	
Anyagismeret, eszköz-, szerszámhasználat (folyamatos)	Elemi szinten minden tevékenységi formához kapcsolódik.	Javítsa ki a hibákat. Ismerje fel a változásokat. Teremtsen munkakap-	

<p>Balesetmegelőzés, balesetvédelem (folyamatos)</p>	<p>Elemi szinten minden tevékenységi formához kapcsolódik.</p>	<p>csolatokat. Érdeklődjön. Kezdeményezzen újabb technikát.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Motiváció: <ul style="list-style-type: none"> - szakmai érdeklődés, - hajtóerő, - önálló kezdeményezés. • Viselkedés a munkában: <ul style="list-style-type: none"> - Feladattudat, - kitartás, - pontos munkavégzés, - megfelelő munkatempó, - rendszeret, - fegyelem.
--	--	---	---

Szociális munkatevékenység

Tanári kézikönyvek, kiadványok

1. Artner Erzsébet: Kézművesség 10-14 éveseknek
Calibra Kiadó
2. Csókos Varga Gyöngyi: Festés, szövés
Calibra Kiadó
3. Középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók nevelését és oktatását ellátó általános iskola Munkára felkészítő csoportja Nevelési és oktatási terve
MKM, OPI, 1988.
4. Munkatevékenység tanítása – A középsúlyos értelmi fogyatékosokat nevelő – oktató általános iskolában III. –felső szakasz
OPI, 1988.
5. Váradi Zsóka: Ünnepi készülődés – Ajándékok, kellékek a téli ünnepekre
Calibra Kiadó
6. Szeghalmyné Ócsai Marianna – Szeghalmy Szilvia: Gyöngy – világ
Lazi Bt. Szeged, 1999.

Tanulói segédanyagok

1. A tantárgy témaköreihez, tanuló tevékenységekhez igazodó, pedagógus által összeállított rajzos feladatlapok
2. Munkavédelemmel kapcsolatos egyszerű kiadványok, termékismertető

Szociális munkatevékenység

9-10. évfolyam

Taneshközök

- Különböző vastagságú kartonok
- Tapétavágó kés
- Ragasztó
- Színes papíryanag
- Különböző fémkapcsok
- Puha fa
- Dörzspapír
- Fafaragó kés
- Kis kézi fafűrész
- Gyalu, satu
- Szögek
- Fűrészlap
- Metszőolló
- Lombseprű
- Vödör
- Felmosó szett
- Kalapács
- Harapófogó
- Kombinált fogó
- Hajlítható huzalok
- Alumínium lemezek
- Lemezvágó olló
- Gipsz
- Gipszöntő formák
- Kerti szerszámok
- Hulladék textil, faanyagok
- Oktatótáblák: Mindennapi veszélyek táblái (Nodus Kiadó)
- Balesetvédelmi táblák
- Képsorozatok: Kerti munkák szerszámjai, Háziállatok, Zöldségek, virágok, a kertész, Hová tegyük a hulladékot? (Nodus Kiadó)
- Fém építő játék
- Csavarhúzó, csavarok, anyák
- Ragasztó (fa, műanyag)
- Fatapasz, fagitt
- Ár, bőrlukasztó

Ábrázolás – alakítás

9-10. osztály

Célok:

- Az alapozó időszakban szerzett tantárgyi ismertek továbbfejlesztése.
- Fejlessze személyiségüket, elősegítve ezzel szocializációjukat.
- Tudjon munkamegosztásban tevékenykedni.

Feladatok:

- Fejlessze tovább a tanulóknak azt a képességét, hogy tevékenységükre minél hosszabb ideig tudjanak figyelni, kordináltan cselekedni, az elkezdett feladatot befejezni.
- Fejlessze motivációjukat a munkavégzés iránt.

Óraszámok

	Évfolyamok	
	9.	10.
Heti óraszám	2	2
Éves óraszám	74	74

Témakörök feldolgozására javasolt órakeret

Témakörök	Évfolyamok	
	9.	10.
Vizuális ábrázolás	30	30
Komplex alakító tevékenység	30	30
Népünk művészete	7	7
Elemi ismeretek művészeti alkotásokról	7	7

9. osztály

Cél:

- Képességeinek megfelelően jusson élményhez, azt saját szintjén megfogalmazva tudja képpé formálni.
- A képzőművészeti alkotások megismerése járuljon hozzá szín- és formaviláguk, érzelmi életük gazdagításához.

Követelmény:

- Irányítással a megismert technikák alkalmazásával legyen képes egyszerű tárgyak elkészítésére.
- Irányítás mellett látogasson meg egy kézműves házat, múzeumot.

<i>Témakör</i>	<i>Tartalom (munkaműveletek, tevékenységek)</i>	<i>Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök</i>
Vizuális ábrázolás (30 óra)	Önállóan: festés, színezés, rajzolás.	Megfigyelőképesség – utánzóképesség, kreativitás fejlesztése.
Komplex alakító tevékenységek (30 óra)	Természetes és mesterséges anyagok felhasználásával különböző tárgyak (játékok, képek, papírmásé) készítése.	Közös feladatvégzésre szoktatás. Részfolyamatok kitartó végzése. Társak munkájának megbecsülése.
Népünk művészete (7 óra)	Irányítással: hímzés, faragás, fazekasság, fonás, népi szokások.	Kitartó feladatvégző képesség, precíz munkavégzésre törekvés.
Elemi ismeretek művészeti alkotásokról (7 óra)	Irányítással: szemléljen művészeti alkotásokat.	Más ember munkájának elismerése. Szép iránti érzékenység, igény.

10. osztály

Cél:

- Fejlesszen pozitív jellemvonásokat, neveljen pontosságra, rendszeretetre, a társak megbecsülésére.
- Gazdagodjon világképük.

Követelmény:

- Találjon örömet az alkotásban, tudja becsülni társai munkáját is.
- Egyre nagyobb önállósággal ismerjen fel néhány népszokást.
- Legyen elemi szintű ismerete művészeti alkotásokról.

<i>Témakör</i>	<i>Tartalom (munkaműveletek, tevékenységek)</i>	<i>Fejlesztendő készségek, képeségek, attitűdök</i>
Vizuális ábrázolás (30 óra)	Önállóan: festés, színezés, rajzolás.	Megfigyelőképesség – utánzóképeség, kreativitás fejlesztése.
Komplex alakító tevékenységek (30 óra)	Irányítással: alapfokú képzés során megismert természetes és mesterséges anyagok (textil, papír, műanyag, gyöngy) hajtogatása, nyírása, ragasztása, fűzése. Játékok, képek, tablók, használati tárgyak készítése.	Közös feladatvégzésre szoktatás. Részfolyamatok kitartó végzése. Társak munkájának megbecsülése.
Népünk művészete (7 óra)	Irányítással: hímzés, faragás, fazekasság, fonás, népi szokások.	Kitartó feladatvégző képesség, precíz munkavégzésre törekvés.
Elemi ismeretek művészeti alkotásokról (7 óra)	Irányítással: szemléljen művészeti alkotásokat.	Más ember munkájának elismerése. Szép iránti érzékenység, igény.

Ábrázolás – alakítás

Tanári kézikönyvek, kiadványok

1. A természetes anyagok feldolgozása az óvodában és az iskolában
Baranya Megyei Pedagógiai Intézet
2. Apostol Éva: Ünnepre készülünk
3. Békés Mária – Kun Anna – Keresztes Dóra: A pacától az elefántig
Móra Kiadó, 1983.
4. Berhidai Magdolna – Fényi Tibor – Kiss Anna: Máktündérek, csutkanépek
Móra Kiadó, 1984.
5. Bessenyei Antal: Praktikus ábrázolás az óvodában
Tankönyvkiadó
6. Deákné B. Katalin: Anya taníts engem
7. Kricskovics Zsuzsanna: Origami 1. Tavaszi hajtogatók
 1. Télapók, csillagok
 2. Képeslapok mindenkorra
8. Munkatevékenység tanítása a foglalkoztató iskolában alsó – középső – felső szakasz
OPI
9. Nyakasné Turi Klára: Papírból, ollóval
10. Pető Éva: Sógyurma
11. Szandi Györgyné: Ötlettár – Nevelő segédlete
Pawe Kiadó, 1992.
12. Szandi Györgyné: Ötlettár – Kézügyesség fejlesztéséhez
Pawe Kiadó, 1992.
13. Szappanos István: Rajzolás, festés, tárgyalakítás
Tankönyvkiadó, Budapest, 1984.
14. Szűcs Ferencné – Vágó Éva Anna: Játékos együttlétek
MKM, Budapest, 1993.

Ábrázolás – alakítás

9-10. évfolyam

Tananyagok

- Gyurma, sógyurma
- Agyag
- Gipsz
- Vízfesték, tempera
- Ecset, ecsettál, ecsetkendő
- Építőjátékok
- Különböző méretű, vastagságú, színű papírfajták
- Színes ceruzák
- Zsírkréták
- Filctollak
- Különböző méretű, formájú, színű gyöngyök, tárgyak
- Természetes anyagok
- Termékek
- Textil anyagok
- Cérnák, fonalak
- Képes újságok
- Ragasztó
- Műanyag flakonok, papírdobozok
- Olló
- Művészeti alkotásokat bemutató képek, fotók

Ének – zene

9-10. évfolyam

Célok:

- Az alapképzés során elsajátított elemi zenei ismeretek továbbfejlesztése.
- Nyújtson olyan élményeket, amelyek a személyiség egészére fejlesztő hatásúak.

Feladatok:

- Járuljon hozzá, hogy a tanulók az iskolai ünnepek zenei programjába bekapcsolódjanak.
- Ösztönözze a tanulókat zenei programok látogatására.

Követelmények:

- Önállóan tudjanak énekelni gyermek- és népdalokat.
- Legyen igényük zenehallgatásra.
- Tudjanak népi játékokban, dramatikus játékokban részt venni.
- Hangzás után ismerjen fel néhány egyszerű hangszert.
- Kapcsolódjon be zenei programok látogatásába.

Óraszámok

	Évfolyamok	
	9.	10.
Heti óraszám	1	1
Éves óraszám	37	37

Témakörök feldolgozására javasolt órakeret

Témakörök	Évfolyamok	
	9.	10.
Népdalok	6	6
Ünnepkörök dalai	6	6
Tánc- és dramatikus játékok	6	6
Ritmus- és hallásfejlesztés	6	6
Zenehallgatás	6	6
Ismétlések	7	7

9. osztály

Cél:

- Az alapképzés során elsajátított zenei ismeretek továbbfejlesztése.

Feladat:

- Az iskolai ünnepek zenei programjába való bekapcsolódás.

Követelmény:

- Önállóan tudjon elénekelni 10-15 gyermek- és népdalt.
- Irányítással tudjon néhány népi játékot megjeleníteni.
- Hangzás után ismerjen fel néhány egyszerű hangszert.
- Kapcsolódjon be dramatikus játékokba.

<i>Témakör</i>	<i>Tartalom (munkatevékenységek, műveletek)</i>	<i>Tanulói tevékenység</i>	<i>Fejlesztendő készségek, képeségek, attitűdök</i>
Népdalok (6 óra)	Önállóan: Magyar dalok, táncok, más népek dalai.	Hallás utáni daltanulás. Ritmustapsolás ritmuskártyáról. Tapsolás közösen, egyénileg. Csárdáslépés, kartartás egyénileg, párban. Ritmushangszerek használata. Egyéni szereplések, bemutatások.	Szókincs fejlesztése, ritmus, hallás, mozgás fejlesztése. Érzelmi, akarat-készségek fejlesztése. Térbeli tájékozódás fejlesztése. Kéz, láb, mozgáskoordináció fejlesztése.
Ünnepkörök dalai (6 óra)	Önállóan: Családi ünnepek dalai, nemzeti ünnepek dalai.	Hallás utáni daltanulás. Ritmustapsolás ritmuskártyáról, tapsolás közösen, egyénileg. Ritmushangszerek használata. Egyéni előadás, bemutatás.	Érzelmi nevelés. Nemzeti hovatartozás, hazaszeretet, hazafias érzés fejlesztése. Érzelmi azonosulás fejlesztése.
Tánc- és dramatikus játékok (6 óra)	Irányítással: Népi játékok. Együttműködéssel: Táncok.	Népi játékok menetének, folyamatának gyakorlása. Táncok lépéseinek megfigyelése, utánzása, összekapcsolása. Illemszabályok gyakorlása. Drámajátékban aktív részvétel. Szereplés csoportban, iskolai rendezvényen.	Bátorság, ügyesség fejlesztése. Mozgáskoordináció fejlesztése.
Ritmus- és hallásfejlesztés (6 óra)	Önállóan: Ritmikai és dinamikai gyakorlatok, tempóérzékeltető gyakorlatok, autó- és térorientáció, hang-és hallásfejlesztés, ritmushangszerek használata.	Ritmushangszerek használata.	Ritmusfejlesztés. Hallásfejlesztés.
Zenehallgatás (6 óra)	Irányítással: Népdal, műdal, tánczene hallgatása, más-más feldolgozásban, dallamok, dallamrészletek felismerése.	Dallamok, dallamrészletek felismerése, megnevezése.	Hallási figyelem fejlesztése. Hallásfejlesztés. Zene szeretetére nevelés.

Ismétlések 7 óra

10. osztály

Cél:

- Nyújtson olyan élményeket, melyek személyiségének egészére fejlesztő hatásúak.

Feladat:

- Ösztönözze a tanulókat zenei programok látogatására.

Követelmény:

- Önállóan tudjon elénekelni 15-20 egyszerű gyermek- és népdalt.
- Irányítással tudjon 3-4 egyszerű népi játékot megjeleníteni.
- Hangzás után ismerjen fel néhány egyszerű hangszeret.
- Kapcsolódjon be és aktívan működjön közre dramatikus játékokban.

<i>Témakör</i>	<i>Tartalom (munkatevékenységek, műveletek)</i>	<i>Tanulói tevékenység</i>	<i>Fejlesztendő készségek, képességek, attitűdök</i>
Népdalok (6 óra)	Önállóan: Magyar dalok, táncok, más népek dalai.	Hallás utáni daltanu- lás. Ritmustapsolás rit- muskártyáról. Tapsolás közösen, e- gyénileg. Csárdáslépés, kartartás egyéni, párban. Ritmushangszerek használata. Egyéni szereplések, bemutatók.	Szókincs fejlesztése, rit- mus, hallás, mozgás fej- lesztése. Érzelmi, akara- ti készségek fejlesztése. Térbeli tájékozódás fej- lesztése. Kéz, láb, moz- gáskoordináció fejlesz- tése.
Ünnepkörök dalai (6 óra)	Önállóan: Családi ünnepek dalai, nemzeti ünnepek dalai.	Hallás utáni daltanu- lás. Ritmustapsolás rit- muskártyáról, tapsolás közösen, egyénileg. Ritmushangszerek használata. Egyéni előadás, bemu- tatás.	Érzelmi nevelés. Nem- zeti hovatartozás, haza- szeretet, hazafias érzés fejlesztése. Érzelmi azo- nosulás fejlesztése.
Tánc- és dramatikus játékok (6 óra)	Irányítással: Népi játékok. Együttműködéssel: Táncok.	Népi játékok meneté- nek, folyamatának gyakorlása. Táncok lépéseinek megfigyelése, utánzá- sa, összekapcsolása. Illemszabályok gy- akorlása. Drámajátékban aktív részvétel. Szereplés csoportban, iskolai rendezvényen.	Bátorság, ügyesség fej- lesztése. Mozgáskoordi- náció fejlesztése.
Ritmus- és hallás- fejlesztés (6 óra)	Önállóan: Ritmikai és dinamikai gyakorlatok, tem- póérzékeltető gyakorlatok, autó- és tér- orientáció, hang- és hallásfejlesztés, rit- mushangszerek használata.	Ritmushangszerek használata.	Ritmusfejlesztés. Hallásfejlesztés.
Zenehallgatás (6 óra)	Irányítással: Népdal, műdal, tánczene hallgatása, más - más feldolgozásban, dallamok, dallam- részletek felismerése.	Dallamok, dallam- részletek felismerése, megnevezése.	Hallási figyelem fejlesz- tése. Hallásfejlesztés. Zene szeretetére neve- lés.

Ismétlések 7 óra

Ének – zene

9-10. évfolyam

Ajánlások

A népdalok témához:

- Rózsa szirma harmatos
- Erdő, erdő, de magas a teteje
- Által mennék
- Elindultam szép hazámból
- A csitári hegyek alatt
- Összegyűltek
- Mély erdőn
- Hej tulipán
- Méz, méz, méz
- Komáromi kisleány
- Házasodik a
- Debrecenbe kéne menni
- Madárka, madárka
- Új a csizmám
- Csizmám kopogó
- Erdő, erdő, erdő
- Kakukk
- Holland cipős játék + dal

Az ünnepkörök dalai témához:

- Téli dalok
- Karácsonyi dalok
- Gábor Áron
- Sándor napján
- Jól van dolga
- Fényes napsugár
- Anyáknapi dalok
- Fenyőünnep immár eljő
- Pásztorok, pásztorok
- Még azt mondják
- Kossuth Lajos azt üzente
- Fel, fel vitézek

A tánc- és dramatikus játékok témához:

- Beültettem
- Kútba estem
- Hol szól?
- Hangjáték
- Névrítmus játék
- Kis zenekar - drámajáték
- Hol ketyeg? - drámajáték
- Hangzó mese – drámajáték
- Táncok: csárdás, modern táncok, lassú, gyors.

Ének – zene

9-10. évfolyam

Taneshközök

- Tornadob
- Triangulum
- Cintányér
- Ritmusfa
- Rumbacsörgő
- Csörgődob
- Metallofon
- Xilofon
- Citera
- Furulya
- Saját készítésű hangkeltő eszközök, hangszerek
- Magnetofon
- Lemezjátszó
- CD
- Televízió
- Videó

Testnevelés

9-10. évfolyam

Célok:

- A tananyag járuljon hozzá az elemi munkatevékenységhez szükséges fizikai és szociális képesség kialakításához.
- Segítse a megtanult, begyakorolt testhelyzetek, gimnasztikai formájú gyakorlatok, elemi mozgássorok reprodukálására való alkalmasságot.
- Biztosítsa az egyéni érdeklődés és adottság szerinti sportolás, rendszeres testmozgás motívumainak rögzítését, ezzel segítse a tanulók társadalmi rehabilitációját.

Feladatok:

- Játékos utánzó gyakorlatokkal a tanult és begyakorolt alapmozgások és egyszerű mozgássorok reprodukálásával a mozdulatmemória, a mozgásos emlékezet fejlesztése.
- Tornaszerek adekvát, egyre önállóbb használatának megtanítása.
- Növekvő elem és ütemszámú ciklikus mozgássorok elsajátítása.
- Térbeli irányok és viszonyfogalmak használata, laterális kialakítása (tájékozódás a tornateremben lévő társakhoz és tárgyakhoz viszonyítva).
- Gimnasztikai alapformájú gyakorlatok rögzítése.
- Alapmozgások (futás, ugrás, dobás) gyakoroltatása képességfejlesztő gyakorlatokkal, játékos feladatmegoldásokkal.
- Sportjátékok alapvető játékelemeinek, egyszerű játékszabályainak alkalmazása versenyszerűen.
- Testi fejlődés zavarainak korrekciója a helyi lehetőségekhez igazodó terápiás eljárások alkalmazásával.

Fejlesztendő képességek:

- Erő, gyorsaság, állóképesség fejlesztése.
- Mozdulatsorok összekapcsolásának képessége.
- Mozgásos reprodukálási készség, utánzási képesség.
- Reakcióképesség.
- Testérzékelés, testészlelés, helyes testtartás.
- Szabálytudat, kitartás, tolerancia, küzdőképesség, együttműködési készség, összpontosítás képessége, kudarctűrés, ellenálló képesség.

Óraszámok

	Évfolyamok	
	9.	10.
Heti óraszám	3	3
Éves óraszám	111	111

Témakörök feldolgozására javasolt órakeret

<i>Témakörök</i>	<i>Évfolyam</i>	
	<i>9.</i>	<i>10.</i>
Rendgyakorlat, téri tájékozódás	Folyamatos	
Gimnasztikai alapformák	Folyamatos	
Képességfejlesztő gyakorlatok, játékos feladatok	25	25
Labdás gyakorlatok	20	20
Sportjátékok elemei	40	40
Terápiák, relaxáció	26	26

9. osztály

Cél:

- A tanulók cselekvésbiztonságának fokozása, a motoros képességek komplex fejlesztésével.
- A mozgási és cselekvési igény fenntartása, a mozgás, a sport és a versenyjátékok ösztönző erejének biztosításával.

Feladat:

- Neveljen a testnevelés eszközeivel egészséges életmódra.
- Ismertesse meg a számukra elsajátítható labdajátékok minimális technikai elemeit.
- Adjon ötleteket a szabadidős tevékenységek hasznos eltöltéséhez.
- Izomerősítő gyakorlatokkal növelje a tanulók fizikai állóképességét, teherbíró képességét.
- Segítse az elemi játékszabály ismeret elsajátítását.
- Fejlessze a sporthoz szükséges szociális képességek kialakítását.

Követelmény:

- Tudjon egyszerű alapmozgásokat önállóan végezni.
- Tudjon labdával rögzített helyzetből és mozgás közben gyakorlatokat végrehajtani.
- Célbadobással törekedjen az egyre pontosabb kivitelezésre, a távolság és dobóerő összehangolására.
- Tudjon ugrással akadályokat leküzdeni.
- Tudjon mozgáselemeket mozdulatsorral összekapcsolni.
- Igyekezzen a megszerzett labdabiztonságot a szabályok betartása mellett alkalmazni.
- Segítséggel alkalmazza a tanult terápiai eljárásokat. Ne féljen a vízben.

<i>Témakör</i>	<i>Tartalom (tevékenységek)</i>
Rendgyakorlatok, téri Tájékozódás (folyamatos)	Differenciált irányítással: Testfordulatok sarkon és talpon. Jobb- és baloldal (mutatni a megfelelő irányt). Önállóan: Sorakozás magasság szerint segédeszközök nélkül. Jelentés, vezényszavak használata. Menetelés helyben járással, takarás, igazodás, ütemtartással (taps, dob). Sorbontás, szakadozás, fejlődés helyben. Térérzékelés (helyzetváltoztatás, testfordulat, rendezés).
Gimnasztikai alapformák (folyamatos)	Segítséggel: Több mozgáselem összekapcsolása mozdulatláncá. Lábgyakorlatok prioritása.
Képességfejlesztő Gyakorlatok, játékos Feladatok (25 óra)	Segítséggel: Egyensúlyozó járás nehezített körülmények között (ferde padon, tárgyak a kézben). Kerékpározás, görkorcsolyázás, gördeszkázás. Magasugrás előkészítése, ugrómérce alkalmazásával (lépő technika stabil helyzetből). Sorozatugrás előre, hátra. Irányítással: Kúszás, mászás, függeszkedés természetes akadályok között, mászás kötélén. Távolugrás helyből. Kar-, és lábmunka összhangba hozása. Növekvő önállósággal gyorsfutás fejlesztése különböző játékos testhelyzetekből. Közepes iramú futás terepviszonyok között.
Labdás gyakorlatok (20 óra)	Irányítással: Kislabda hajtás nekifutással. Labdavezetés váltott kézzel-lassú futás közben, akadályok megkerülésével. Átadások mozgás közben. Súlylökés tömött labdával.

<p>Sportjátékok elemei (40 óra)</p>	<p><i>Irányítással:</i> Kosárlabda: - Átadások különböző típusainak alkalmazása játék szituációkban - kosárra dobás labdavezetésből - védekezés alkalmazása Labdarúgás: - labdaadogatás társnak álló helyzetből (labda megállítása, majd továbbítása) - pontrúgások Tollaslabda: - Szivacs labda ütögetése Zsinórlabda: - Labda elkapása, visszadobása a háló felett</p>
<p>Terápiák, relaxáció (26 óra)</p>	<p>Hidroterápia: Úszás - siklás úszódeszkával - vízi játékok: fogó, ... - mellúszás előkészítése Jógaelemek: - egyensúlygyakorlatok Tartásjavító és izomerősítő gyakorlatok (vállöv, hátizom, hasizom, lúdtalp).</p>

10. osztály

Cél:

- A tanult mozgásos alaptechnikák alkalmazásának finomítása, hely és helyzetváltoztatási képesség fejlesztése.
- Az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás igényének megalapozása.

Feladat:

- Az egyszerű mozgásminták és összetettebb cselekvéssorok alkalmazásának segítése.
- Helyzetváltoztatások és különböző mozgássorok összekapcsolása, az atlétika, torna és labdajátékok elemeinek kialakítása.
- Mozgáskivitelezés javítása, önkontroll fejlesztése.
- A tanult mozgáselemek alkalmazása játékos feladatoknál, váltó és sorversenyeknél.
- Testtartást javító és korrigáló gyakorlatok megismerése.

Követelmény:

- Tudja saját testéhez viszonyítva a tornaszerek, tárgyak helyzetét megmutatni, lehetőség szerint szóban is megfogalmazni.
- Legyen képes mozgásának ritmusát, dinamikáját és kifejező erejét szabályozni.
- Tudjon gimnasztikai alapformákat összekapcsolni, és irányítás mellett a mozdulatsort folyamatosan végezni.
- Irányítás mellett tudja testtartását és légzésének ritmusát összehangolni.
- A labdabiztonságot a sportjátékok során alkalmazni.
- A verseny és csapatjátékok során törekedjen a játékszabályok betartására, sportszerű magatartásra.
- Mozgását tudja összerendezni és irányítani, ügyeljen a helyes testtartásra.
- Legyen képes a begyakorolt mozgáselemeket, egyszerű mozgássorokat változó körülmények között is alkalmazni.
- Irányítás mellett legyen képes a tanult terápiák és eljárások alkalmazására. Tudjon a vízben biztonságosan, félelem nélkül mozogni.

<i>Témakör</i>	<i>Tartalom (tevékenységek)</i>
Rendgyakorlatok, téri Tájékozódás (folyamatos)	Irányítással: Menetelés közben próbálkozás lépéstartással, korrekció lépésváltással. Önállóan: Sorakozás magasság szerint segédeszközök nélkül. Jelentés, vezényszavak használata. Sorbontás, szakadozás, fejlődés helyben. Térérzékelés növekvő önállósággal. Testfordulatok sarkon és talpon. Jobb- és baloldal (mutatni a megfelelő irányt).
Gimnasztikai alapformák (folyamatos)	Irányítással: Gimnasztikai gyakorlatok folyamatos végzése, bemutatás után zenére.
Képességfejlesztő gyakorlatok, játékos Feladatok (36 óra)	Irányítással: Egyensúlyozó járás nehezített körülmények között játékos feladatokkal kombinálva. Kerékpározás, görkorcsolyázás, gördeszkázás. Távolugrás: próbálkozás nekifutással. Magasugrás előkészítése, ugrómérce alkalmazása. Függeszkedés, mászás kötélén. Sorozatgurulások előre és hátra. Önállóan: Kitartó futás terepviszonyok között. Kúszás, mászás, függeszkedés természetes akadályok között. Versenyfutások játékos rajthelyzetekkel, egyéb feladatokkal is kombinálva (váltóversenyek).

<p>Labdás gyakorlatok (20 óra)</p>	<p><i>Irányítással:</i> Súlylökés tömött labdával, a labda súlyának változtatásával. <i>Fokozó önállósággal:</i> Átadások lassú futás közben. <i>Önállóan:</i> Kislabda hajítás rövid nekifutással. Labdavezetés váltakozó iramban és feladathelyzetben.</p>
<p>Sportjátékok elemei (30 óra)</p>	<p><i>Irányítással:</i> Labdajátékok elemeinek alkalmazása játékhelyzetekben, szabályok alkalmazásával. Tollaslabda: - labda továbbítása társnak különböző ütőfajták alkalmazásával</p>
<p>Terápiák, relaxáció (25 óra)</p>	<p>Hidroterápia – Úszás - szárazföldi és vízbiztonsági gyakorlatok - siklások eszköz nélkül - mellúszás kar- és lábtempójának gyakorlása eszközzel és eszköz nélkül - helyes levegővétel Jógaelemek: - csavarások Tartásjavító és izomerősítő gyakorlatok az eddig tanult elemek alkalmazásával.</p>

Képességmérési feladatok

10. osztály

1. Állás:

- Fél lábon állás karikában behunyt szemmel (időtartam mérése)

2. Egyensúlyozó járás

- Egyensúlyozó járás tornapad merevítőjén (előre és hátra)
- Járás két vonal között behunyt szemmel (8 méter táv, 50 cm vonalköz)

3. Ugrás

- Helyből távolugrás
- Sorozatugrás páros lábbal folyamatosan karikába
- Szökdelés fél lábon (sánta róka) 10 méteren
- 50 cm-re kifeszített akadály (kötél) átugrása nekifutásból

4. Ruganyosság

- Guggolásból felállás nyújtott lábbal, majd ismét guggolás 30 mp-ig

5. Hajlékonyság

- Ülésből előre nyújtás (a lehető legtávolabbra nyújtás)

6. Törzserő:

- Felülés (fél perc alatt maximális számú felülés) szőnyegen, térd 90 fokos szögben, kéz a tarkón összekulcsolva

7. Futás:

- Gyorsfutás 60 méteres távon, időre
- Futási sebesség, fürgeség mérése: ingafutás 5x5 méter
- Kitartó futás 8 percig (Cooper teszt)

8. Gurulás:

- Gurulóátfordulás előre és hátra sorozatban

9. Mászás:

- Kötélmászás

10. Kerékpározás:

- Önállóan
- Segítséggel

11. Kézi szorítóerő:

- Függeszekedés kiegészítő tornaszeren (időtartam mérése)

12. Labdabiztonság:

- Célba dobás
- Kislabda hajítás helyből (távolság mérése)
- Kosárra dobás oldalról (2 méteres távolság)
- Célba rúgás zsámolyba (5 méter távrolól)
- Súlylökés 2 kg-os tömött labdával

Testnevelés

9-10. évfolyam

Szükséges sportszerek, taneszközök

- Különböző méretű gumi és műanyag labda
- Kézilabda (kisméretű)
- Kosárlabda (gyerek)
- Futball labda
- Röplabda
- Marok labda
- Teniszlabda
- Szivacs labda
- Medicin labda (2, 3 kg-os)
- Tollaslabda
- Tollaslabda ütő
- Zsámoly
- Ugrószekrény
- Magasságugró állvány
- Magasugró lécs
- Ugródeszka (dobbantó)
- Tornapad (2 és 4 m-es)
- Bordásfal
- Kiegészítő tornakészlet
- Mászókötél
- Mászórúd
- Talajszőnyeg
- Gyűrűhinta
- Karika (különböző méretű)
- Ugrókötél
- Tornabot
- Kézi súlyzó (3 kg-os)
- Húzókötel
- Színes szalagok
- Gördeszka
- Görkorcsolya
- Rádiósmagnó
- Színes bóják
- Testsúlymérő
- Testmagasságmérő
- Röplabdaháló
- Tollaslabdaháló
- Mérőszalag
- Stopperóra
- Szobakerékpár
- Kerékpár
- Kosárpalánk
- Kisméretű kapu (futballhoz)
- Úszódeszka
- Mentőöv
- Békatalp

Környezet- és egészségvédelem

9-10. évfolyam

Célok:

- A tantárgy tanítása során megszerzett természeti és egészségügyi ismeretek bővítésével olyan jártasságok, készségek, képességek és magatartásmódok kialakítása, melynek birtokában lehetővé válik, hogy a fiatalok képességeikkel összhangban álló kiegyensúlyozott emberi életet éljenek.

Feladatok:

- A tantárgy járuljon hozzá, hogy a fiatalok számára a természeti környezetről szerzett ismeretek köre olyan új fogalmakkal, összefüggésekkel bővüljön, melyek a felnőtt mindennapi életükben szükségesek és hasznosíthatóak.
- Segítse elő a megismerő tevékenység fejlesztését, különösképpen a gyakorlati életben szükséges összefüggések meglátását és megértését.
- Tudatosítsa a természet és az ember kapcsolatát az abból levonható gyakorlati tennivalókat.
- Fejlessze feladattudatukat, felelősségérzetüket.
- Erősítse a kultúrált magatartás és az egészséges életmód szokásait.
- Fejlessze a természeti és társadalmi környezet iránti esztétikai fogékonyságukat.

Óraszámok

	<i>Évfolyamok</i>	
	<i>9.</i>	<i>10.</i>
Heti óraszám	2	2
Éves óraszám	74	74

Témakörök feldolgozására javasolt órakeret

<i>Témakör</i>	<i>Évfolyamok</i>	
	<i>9.</i>	<i>10.</i>
Emberi test	5	5
Öltözködés	3	3
Egészséges életmód és veszélyek	8	8
Egészségügyi intézmények	6	6
Balesetek, elsősegélynyújtás	6	6
Élőlények	10	10
Környezet főbb összetevői, ártalmai	10	10
Természeti ismeretek	8	8
Serdülőkor	8	8
Szabadon használható	10	10

9. osztály

Cél:

- Ismertesse meg az alapvető egészségügyi szabályokat
- Mélyítse el az egészségvédelem és a környezetvédelem ismeret és szokásrendszerét

Követelmény:

- A tanult egészségügyi ismereteket alkalmazza, előzze meg ezzel a betegségeket
- Legyen elemi ismerete teste biológiai működéséről
- Válgjon szokásává teste tisztántartása, ruházata gondozása
- Tudja jelezni teste életműködésének betegségre utaló tüneteit
- Ismerje fel a baleseteket előidéző helyzeteket
- Tisztelje mások személyiségét, az együttélés szabályait tartsa be
- Ismerje a legfőbb környezetkárosító tényezőket
- Szeresse, óvja a természetet.

<i>Témakör</i>	<i>Tartalom (munkaműveletek, tevékenységek)</i>	<i>Fejlesztendő készségek, képessegek, attitűdök</i>
Emberi test (5 óra)	Testrészek, érzékszervek, érzékelési funkciójuk, védelmük. Egészség, betegség: a leggyakrabban előforduló fertőző betegségek. Pubertáskori problémák: pattanás, haj, havi ciklus.	Önismeret fejlesztése. Differenciáló képesség fejlesztése.
Öltözködés (3 óra)	Évszaknak, időjárásnak, alkalomnak megfelelő, esztétikus, divatos öltözködés, fokozott önállósággal	Esztétikai érzék, ízlés fejlesztése.
Serdülőkor (8 óra)	Biológiai – pszichikai változások (gyerek-felnőtt). Nemek közötti különbségek. Testi higiénia fogalma.	Alkalmazkodó képesség fejlesztése.
Egészséges életmód és veszélyek (8 óra)	A test tisztántartása. A test edzése. A mozgáshiány ártalmainak felismerése. Helyes, helytelen táplálkozás önállósuló megvalósítása. Veszélyforrások: zajártalom, dohányzás, szeszesital, ismerkedés a túlzott gyógyszerfogyasztás, kábítószer fogyasztás ártalmaival.	Egészséges életmód képességének alakítása
Egészségügyi intézmények (6 óra)	Betegszoba, orvosi rendelő, szakorvosi rendelő, kórház, gyógyszerertár, ügyeleti rend.	Tájékozódó képesség (intézmények), helyzetfelismerő képesség fejlesztése.
Balesetek, elsősegélynyújtás (6 óra)	Iskolai, háztartási, utcai, munkahelyi, fürdőzés, játék, sportolás, balesetek. A mentőláda használata. Baleset esetén felnőtt értesítése, mentő hívása.	Helyzetfelismerő képesség fejlesztése.
Élőlények (10 óra)	Növények, állatok, ember. Környezet hatásai az élőlényekre, összefüggések felismerése. Víz és a tűz haszna, kára. Óceánok és tengerek élővilága.	Csoportosítás, elvonatkoztatás
A környezet főbb összetevői, ártalmai (10 óra)	Tiszta víz, tiszta levegő, egészséges talaj fontossága. A napfény hasznos és káros sugarainak megismertetése. Szennyező anyagok és hatásaik.	Környezetóvás képességének fejlesztése.
Természeti ismeretek (8 óra)	A víz körforgása. A természeti katasztrófák: szélvész, tűzhányók, földrengés. Az ember és a természet küzdelme.	Képzelőerő, fantázia fejlesztése.

Szabadon felhasználható 10 óra

10. osztály

Cél:

- Juttassa el a tanulót a serdülőkor fiziológiai változásainak megértéséhez
- Fejlessze ki a másik nem iránti helyes magatartást, viselkedést
- Tudja környezetvédelmi ismerteit saját élethelyzeteiben fejlettségi szintjének megfelelően alkalmazni

Követelmény:

- Egyéni fejlettségi szintjének megfelelően jusson el az önállóság megfelelő fokára az egészségügyi ismertek alkalmazásával.
- Ismerje teste működését, a betegségekre utaló jelzéseit. Tudja kezelni az adódó problémákat és használják az intézményrendszert
- Egyéni igényeinek megfelelően ismerje a nemek közötti különbségeket, szerezzen ismereteket a szexuális életről.
- Alakuljon ki környezet és természetkímélő életmódja. Lehetőségéhez mértén aktívan vegyen részt környezete megóvásában.
- Ismerje meg az ember természeti erővel vívott küzdelmét.

<i>Témakör</i>	<i>Tartalom (munkaműveletek, tevékenységek)</i>	<i>Fejlesztendő készségek, képeségek, attitűdök</i>
Emberi test (5 óra)	Testrészek, érzékszervek, érzékelés funkciójuk, védelmük, egyéni képességeiknek megfelelő önállósággal. Egészség, betegség: a leggyakrabban előforduló betegségek, (bőrbetegségek, baleset, fertőzés, stb.) Pubertáskori problémák: pattanás, haj, havi ciklus, AIDS. Nemi betegségek megelőzése.	Önismeret, önértékelés fejlesztése.
Öltözködés (3 óra)	Öltözködés évszaknak, időjárásnak megfelelően, esztétikusan, divatosan, izléselesen, fokozott önállósággal.	Esztétikai érzék fejlesztése.
Serdülőkor (8 óra)	Biológiai, pszichikai változások, nemek közti különbségek, nemi szerepek, szexuális ösztön megnyilvánulások, fogamzásgátlás, testi higiénia, fogalmak, viselkedési módok.	Negatív hatások felismerése, elutasításának képessége. Türelem, tolerancia képességének fejlesztése.
Egészséges életmód és veszélyek (8 óra)	A test tisztántartása önállóan. A test edzése a helyi lehetőségek figyelembevételével. A mozgáshiány ártalmai. A helyes és helytelen táplálkozás hatásai. Veszélyforrások: zajártalom, dohányzás, szeszesital, túlzott gyógyszerfogyasztás, kábítószer, vegyi anyagok.	Türelem, tolerancia képességének fejlesztése.
Egészségügyi intézmények (6 óra)	Betegszoba, orvosi rendelő, szakorvosi rendelő, kórház, gyógyszerár, mentők, ügyelet.	Alkalmazkodó képesség a társas kapcsolatokban. Szocializáció, nyilvános viselkedés, normakövetés.
Balesetek, Elsősegélynyújtás (6 óra)	Iskolai, háztartási, utcai, munkahelyi, fürdőzés, játék, sportolás közben előforduló balesetek megelőzése, elsősegélynyújtás. A mentőláda használata. Baleset esetén felnőtt értesítése, mentő hívása.	Felelősségtudat, közösségérzet fejlesztése.
Élőlények (10 óra)	Növények, állatok, az ember, a környezet hatásai az élőlényekre. A víz és tűz, mint éltető elem, az eddig tanultak összefüggéseinek felismerése. A távoli vidékek védett állatai és növényei. Az óceánok, tengerek élővilága.	Elvonatkoztató, rendszerező képesség fejlesztése.
A környezet főbb összetevői, ártalmai	A környezet hatása az élővilágra. A szennyező anyagok.	

(10 óra)		
Természeti ismeretek (8 óra)	<p>A víz körforgása.</p> <p>A víz és tűz haszna, kára, összefüggéseinek felismerése.</p> <p>A természeti katasztrófák ismerete: szélvész, tűzhányó, földrengés, küzdelem a természettel.</p>	

Szabadon felhasználható 10 óra

Környezet- és egészségvédelem

Tanári kézikönyvek, kiadványok

1. Ádám Ferencné: Környezeti nevelés a természetben
Fejlesztő Pedagógiai 1996/5-6
2. Az elsősegély kézikönyve
Sub Rosa Kiadó, Budapest
3. Dr. Balász Anna: Ilyen vagyok, kívül, belül
4. Dr. Horváth Zoltánné – Gátas Ferencné: Útmutató és tanmenetjavaslat a közvetlen környezetünk
1., 2., 3., tankönyvekhez
5. Dr. Kovácsné – Dr. Csányi Csilla: Biológiai- természetvédelem, egészségvédelem I. II.
6. Ember és Környezete - tanári kézikönyv, Szerk.: Almási A. OPI. 1990.
7. Emberismeret 1., 2., 3.,
Nodus Kiadó, Veszprém, 1996.
8. Garami L.: Védett természeti értékeink
Panoráma, 1993.
9. Hollóné Soproni Julianna: Játékok a levegővel és vízzel
Fejlesztő Pedagógiai 1996/5-6
10. Kacsúr I.: Az ökológia – környezetvédelem tanításának, tanulásának módszerei
Veszprémi Egyetem, 1995.
11. Kanczler Gyuláné: Milyen természeti jelenségek figyelhetők meg a gyermekekkel novemberben,
decemberben, az erdőben, parkokban, mezőn?
Óvodai Nevelés 1992/10
12. Kanczler Gyuláné: Milyen természeti jelenségek, élőlények figyelhetők meg a gyerekekkel
szeptemberben, októberben, az erdőkben, parkokban, kertekben, mezőn?
Óvodai Nevelés 1992/7
13. Kerényi A.: Környezetünk – egészségünk
Magazin, 1994.
14. Kiss Albert: Emberismeret
Calibra Kiadó
15. Környezetvédelmi kézikönyv
Szerk.: Bándi Gy.
Közgazdasági és Jogi Kiadó, 1995.
16. Mérei – Binét: Gyermeklélektan
Gondolat, Budapest, 1981.
17. Ruskó Sándorné: A természet szeretetére, a környezet védelmére nevelés
Iskolakultúra, 1993/1 (51-57. oldal)

Környezet- és egészségvédelem

9-10. évfolyam

Tananyagok

- Természetismeret oktatásához alkalmazható képsorozatok (Nodus Kiadó)
- Biológia oktatásához ajánlott tananyagok (Nodus Kiadó)
- Diasorozatok: ember és környezete (Nemzeti Szakképzési Intézet, 1991)
- Videofilmek: Az ember fejlődése és növekedése,
Kerek és lépések 1-13
Levegőszennyezés
Vízszennyezés (Tanért OOK, 1989)
- Oktatótáblák: mindennapi veszélyek sorozat táblái (Nodus Kiadó)
- Audiovizuális eszközök
- Térkép
- Terepaszta
- Elsősegélylábda
- Ismeretterjesztő prospektusok
- Fotóalbum
- Környezet és egészségvédelemmel kapcsolatos kiadványok
- Piktogramok
- Tükör
- Zászló
- Címer